

UN GUVERN AL RESPONSABILITĂȚII NAȚIONALE

Conștienți de situația critică în care se află România din punct de vedere sanitar, energetic, economic,

Conștienți de faptul că reforme vitale pentru țară au bătut pasul pe loc,

Ne asumăm crearea unui guvern al responsabilității naționale, care să treacă țara prin criză și să pună bazele modernizării României. Acest program de guvernare PNRR+ include reformele majore la care statul român s-a angajat și măsurile urgente în domeniul sanitar și în cel energetic, pe care guvernul propus le va aplica imediat.

I. Criza sanitară - măsuri urgente pentru gestionarea pandemiei.

Avem nevoie de curaj pentru a readuce epidemia sub control. Ezitările, triumfalismul gol, militarizarea campaniei de vaccinare, lipsa de asumare în a lupta cu fake-news-urile - toate au contribuit la un cocktail exploziv. Guvernul sprijinit de noi va trebui să repună politica publică pe baze științifice și raționale și să aibă curajul de a sancționa refuzul de vaccinare și de a lua toate măsurile ca cei vaccinați să revină la o stare normală a lucrurilor. Propunem mai jos măsurile de gestionare a epidemiei, pe termen scurt și mediu.

Măsuri pe termen scurt

Obiectiv: reducerea transmiterii, reducerea presiunii pe sistemul medical spitalicesc, asigurarea îngrijirii medicale pentru pacienții care dezvoltă forme moderate/severe de boală.

1. Urgentarea solicitării de ajutor extern prin mecanismul european de protecție civilă și nu numai.

Solicitare asistență: personal medical, medicamente, preluare pacienți ATI; task force pentru combaterea informațiilor false

Urgentarea solicitării ajutorului - fiecare zi care trece cu zero paturi libere în țară înseamnă sute de pacienți care nu primesc tratament adecvat care le-ar putea salva viața.

Termen: imediat

2. Plan de măsuri ferme pentru limitarea transmiterii, printre care:

- Limitarea evenimentelor sociale și a activităților neesențiale în spațiu public

închis în funcție de evoluția valului pandemic, condiționat de prezentarea certificatului verde.

- Limitarea numărului de participanți și distanțare fizică pentru evenimentele în spațiu deschis (pelerinaje, evenimente sportive, culturale etc).
- Decalarea anului școlar: vacanță 2 săptămâni, cu recuperare în perioada verii; revenire în format fizic în localitățile cu incidență sub 6/mie după cele 2 săptămâni, cu continuare online pentru restul localităților. Excepție: învățământul preșcolar și primar și elevii din clasele terminale, care continuă în format fizic.
- Reluarea testării în școli: testare nazală (neinvazivă), gratuită, efectuată de personal medico-sanitar, pentru copiii și personalul didactic și auxiliar simptomatic sau contact.
- Acces în spații închise neesențiale (restaurante, cinema etc) doar cu certificat verde. Acces în mall-uri în weekend doar cu certificat verde.
- Măsurile de ridicare a restricțiilor vor fi previzibile, corelate cu rata de incidență și cu rata de vaccinare de la nivelul unității administrativ-teritoriale. Măsurile de prevenție sunt proporționale ca intensitate cu riscul de transmitere pe care îl imprimă o anumită activitate (cu precauții mai mari pentru activități cu număr mare de participanți și cu risc mare de transmitere, cum sunt barurile, cluburile, sălile de sport, evenimentele precum nunțile, botezurile și mai mici pentru activități cu risc mai mic de transmitere, cum sunt conferințele, slujbele religioase cu număr redus de participanți, evenimente culturale). Școlile au prioritate, învățământul preșcolar, primar și pentru clasele terminale rămâne cu prezență fizică indiferent de incidență, iar pentru restul claselor trece online la incidență peste 6, cu excepția situațiilor în care un procent semnificativ din populația de peste 16 ani a UAT-ului respectiv este vaccinată (peste 70%) și peste 90% din cadrele didactice ale școlii respective sunt vaccinate, situație în care se permite funcționarea cu prezență fizică a tuturor claselor.

Termen: imediat

Măsuri pe termen mediu și lung

Obiective: creșterea procentului populației vaccinate, asigurarea accesului la servicii medicale pentru pacienții non-COVID

1. Decuplarea deciziilor privind sănătatea publică de factorul politic

Grupul Tehnico-științific - cu specialiști recunoscuți în epidemiologie, boli infecțioase, pneumologie, imunologie, sănătate publică, medicină de familie, pediatrie, vaccinologie, științe comportamentale.

Transparentizarea informațiilor privind: achiziția de vaccinuri (număr de doze achiziționate, expirate, donate, vândute); numărul angajaților din sistemul de sănătate și educație vaccinați - la nivel de unitate sanitară sau școlară; numărul de persoane infectate/internate/decedate dintre persoanele vaccinate și nevaccinate - la nivel de județ.

2. PACT NAȚIONAL pentru vaccinare cu invitarea tuturor partidelor politice, mediului de afaceri, societății civile și cultelor

Plan de măsuri, printre care:

- Utilizarea certificatului sanitar pentru accesul la muncă a tuturor angajaților din sistemul public și pentru cei din sistemul privat care intră în contact cu publicul, mergând până la suspendarea / întreruperea contractului de muncă în caz de refuz.

Termen: 30.11.2021

- Implicarea societății civile în promovarea vaccinării, prin crearea unui fond din care să fie finanțate proiecte de promovare a vaccinării în comunitățile cu rată redusă de vaccinare. Finanțarea se va face transparent și vor fi monitorizați indicatorii de rezultat. TEL-VERDE care să răspundă întrebărilor populației legate de vaccinare, cu număr promovat prin canale naționale de difuzare.

Termen: 30.11.2021

- Alocarea de resurse bugetare, prin SGG, pentru utilizare de către CNCAV, în vederea finanțării sondajelor, focus-grupurilor pentru a evalua motivele rezistenței la vaccinare; campanii naționale de promovare a vaccinării adaptate la rezultatele obținute din cercetările sociologice, finanțarea unui task force pentru combaterea fake-news; traininguri cu medicii de familie și medicii specialiști. Implicarea liderilor de opinie populari (influenceri, artiști) în acest efort - **Politicienii nu sunt convingători, stop implicării politice în campanie.**

Termen: 30.10.2021

- Sancțiuni pentru medicii care răspândesc în spațiul public mesaje antivaccinare.

Termen: 30.11.2021

- Plan de ridicare a restricțiilor de acces și circulație strict condiționat de rata de vaccinare a populației eligibile într-o comunitate, pe lângă rata de incidență.

Termen: 30.10.2021

- Eliminarea indemnizației pentru concediu de carantină pentru persoanele nevaccinate.

Termen: 30.10.2021

3. **Asigurarea accesului pacienților non-COVID la tratament:** menținerea funcționării spitalelor în format mixt, pentru a asigura accesul pacienților non-COVID la îngrijire medicală.

4. Creșterea accesului la testare, cu scurtarea timpului pentru testare prin serviciile de ambulanță: testarea la medicii de familie, în ambulatoriile și laboratoarele care se află în contract cu CNAS, testarea în școli, testarea în farmacii. Testarea va fi accesibilă gratuit pentru persoanele care au indicație medicală și contra-cost pentru emiterea certificatului sanitar, cu plafonarea prețului pentru testele antigen.

5. Creșterea ponderii îngrijirii pacienților covid în asistența medicală primară și ambulatorie, cu reducerea presiunii pe sistemul spitalicesc

6. Asigurarea finanțării corespunzătoare a spitalelor pentru menținerea și îmbunătățirea capacității de funcționare a secțiilor care tratează pacienți covid. Asigurarea finanțării corespunzătoare pentru achiziția de tratamente eficiente împotriva covid-19.

7. Suport psihologic pentru personalul medical implicat în îngrijirea pacienților covid, disponibil gratuit.

II. Criza prețurilor la energie: USR propune 4 măsuri urgente pentru reechilibrarea prețurilor la energie.

Ne aflăm într-un context al creșterii prețurilor la energie și gaze naturale, care afectează profund România. Pe de-o parte, politicile climatice europene (Green Deal) au dus la dublarea prețului certificatelor de carbon și la reducerea producției electrice pe bază de cărbune. De cealaltă parte, producția autohtonă de gaze naturale a tot scăzut din cauza lipsei de investiții generate de haosul și instabilitatea legislativă. Aceste lucruri se reflectă în prezent în prețul energiei electrice și al gazelor naturale. Nu trebuie să ignorăm problemele structurale ale sistemului energetic românesc, ci să le rezolvăm

Propunem următorul set de acțiuni pe termen scurt:

1) TVA de la 19% la 5% pentru energie electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici și non-casnici și eliminarea accizei pentru energie electrică

O parte din prețul energiei electrice este compus din taxele indirecte pe care le ia statul: accize și TVA. Pentru a veni în sprijinul consumatorilor casnici cât și în sprijinul mediului de afaceri românesc, propunem ca statul să ia mai puțin din prețul energiei electrice. Propunem eliminarea accizei la energie electrică și reducerea cotei de TVA de la 19% la 5% pe o perioadă de 6 luni.

2) Credit fiscal pentru întreprinderi în cuantumul a jumătate din creșterea facturii la energie și gaze naturale

Pentru a reduce impactul pe care explozia prețului la energie electrică și gaze naturale îl are asupra mediului privat, propunem ca jumătate din creșterea facturilor pentru acestea să

fie acordată întreprinderilor sub formă de credit fiscal. Astfel, companiile vor avea posibilitatea să deducă din impozitele datorate (pe profit sau pe cifra afaceri) 50% din creșterea înregistrată la utilități pe o perioadă de 6 luni. Pentru a determina creșterea, se vor folosi prețurile comunicate de INS. Astfel, nu distorsionăm piața energiei electrice și a gazelor naturale, dar ajutăm economia să facă față exploziei de prețuri, prin a împărți creșterea facturii cu statul.

3) Exceptarea de la plata certificatelor verzi în factura consumatorului casnic

Această măsură va reduce factura consumatorului final cu aproximativ 5% suplimentar față de compensarea aprobată prin OUG 118/2021 și reducerea de TVA de la 19% la 5%. Certificatele verzi sunt o subvenție acordată producătorilor de energie regenerabilă. Având în vedere explozia prețurilor la energie electrică, producătorii de energie regenerabilă încasează un preț mai mare pentru energia produsă și pot acoperi eliminarea subvenției prin certificate verzi pe 6 luni.

4) Subvenții temporare pentru CET-uri

În sprijinul producătorilor de agent termic și în vederea asigurării suportabilității la plată a materiei prime, respectiv a gazului natural, propunem o subvenție acordată primăriilor cu sisteme de încălzire centralizate, pe perioada sezonului rece. Este o redistribuție de la localitățile fără sisteme de încălzire centralizată către localitățile cu sisteme de încălzire centralizată. Având în vedere costul cu materia primă, prețul gigacaloriei va fi imposibil de suportat în integralitate de către primărie. Subvențiile pe termen limitat (6 luni) se vor baza pe costul aprobat de ANRE pentru gigacalorie aferent fiecărui CET și vor reprezenta 50% din creșterea înregistrată comparativ cu anul 2020.

FINANȚE

1. Reducerea impozitării muncii prin aplicarea „Zero taxe pe salariul minim”.
 - Statul desfășoară o politică antimuncă prin supraimpozitarea salariilor. Povara fiscală pe salariile mici este în România printre cele mai mari din Europa. De aceea, avem cea mai ridicată rată de sărăcie în muncă din toată Europa. Munca la negru sau la gri a prins o amploare semnificativă tocmai din cauza acestei politici greșite. Propunem implementarea programului de guvernare cu un sector-pilot în care să fie aplicat principiul zero taxe pe salariul minim.

Termen: ianuarie 2022.

2. Simplificarea generalizată a raportării fiscale și a modului de plată a impozitelor datorate:
 - Birocrație fiscală corelată cu talia firmei;
 - Reducerea poverii administrative pentru IMM-uri;

- Modificarea procedurii de decontare a indemnizațiilor aferente concediilor medicale suportate de angajatori prin compensarea contravalorii concediilor medicale datorate contribuabilului din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate (FNUASS) cu sumele datorate de contribuabil pentru Bugetul de Stat și Bugetul Asiguraților Sociale;
 - Eliminarea declarațiilor 060 și 061, eliminarea obligației de obținere a Codului de Înregistrare Fiscală special pentru punctele de lucru cu peste 5 salariați și eliminarea plății diferențiate a impozitului pe salarii;
 - Debirocratizarea procedurilor legate de casele de marcat (reducerea documentelor cu privire la achiziția casei de marcat, modificarea legislației privind arhivarea, cu privire la: păstrarea documentelor, precum: registrul special timp de 10 ani, memoria fiscală 10 ani, raportul Z 5 ani, jurnalul electronic 5 ani, rola-jurnal 2 ani, simplificarea birocrăției registrului special și de înlocuire a memoriei fiscale);
 - Simplificarea regimul declarativ derogatoriu la ANAF pentru firmele suspendate temporar la ONRC prin preluarea de către ANAF a informațiilor de la ONRC privind suspendarea activității societăților comerciale, eliminarea procedurii de aprobare a regimului derogatoriu de la ANAF, eliminarea obligațiilor pentru societățile suspendate de a depune declarațiile fiscale și a situațiile financiare anuale pe perioada suspendării, dat fiind faptul că sumele declarate sunt nule);
 - Eliminarea Registrului entităților/unităților de Cult - condiție pentru deductibilitatea sponsorizării din impozit;
 - In dubio contra fiscum. Ierarhizarea regulilor de interpretare și aplicare a legii fiscale într-o succesiune subordonată, conform căruia ambiguitățile sau neclaritățile cu privire la normele fiscale sau faptele impozabile să profite contribuabilului printr-o prezumție care trebuie răsturnată prin probe de către stat.
3. Reforma ANAF, transformarea ei într-o instituție solidă, modernă și de încredere, performantă și inteligentă, cu soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile:
- Eliminarea declarațiilor fiscale care nu sunt necesare.
 - Automatizări astfel încât să fie evitată depunerea de declarații fiscale. Spre exemplu, dacă autoritatea fiscală are informații că un contribuabil se află într-o anumită situație din declarațiile depuse deja de acesta, schimbările în vectorul fiscal să fie operate automat, fără a mai fi nevoie ca acel contribuabil să depună o declarație prin care să solicite modificarea în vectorul fiscal, modificare ce este oricum obligatorie, nu opțională.
 - Simplificarea declarațiilor fiscale. Comunicarea automată între bazele de date ale autorităților astfel încât să fie evitate depunerile de declarații despre același eveniment la mai multe autorități.
 - Simplificarea plăților care se fac către autorități.
 - Înființarea unei baze de date în care să fie disponibile rapoartele de inspecție fiscală împreună cu soluțiile date în urma contestațiilor depuse, precum și cu soluțiile instanțelor de judecată.
 - Introducerea în legislație de bonusuri acordate persoanelor fizice care aleg să facă plăți anticipate de impozit.
 - Introducerea în legislație de bonusuri acordate contribuabililor care în urma inspecțiilor fiscale nu au diferențe de impozite și contribuții calculate.
 - Unificarea procedurii de înregistrare în SPV cu cea de înregistrare privind depunerea declarațiilor fiscale, eliminând dubla înregistrare a contribuabilului pentru depunere

de declarații electronice prin Formularul 150 și pentru înregistrarea contribuabilului în Spațiul Privat Virtual;

4. Transparența cheltuielilor publice:
 - Prezentarea bugetului, a execuției bugetare și a folosirii împrumuturilor în format deschis și pe platforme de navigare bugetară utilizabile ușor și inteligibile de oricine.
 - Transparentizarea tuturor achizițiilor publice prin publicarea tuturor contractelor care presupun bani publici, într-o platformă ușor de folosit și în care informația se caută electronic.
5. Implementarea accelerată a bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparență deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și adecvarea resurselor mobilizate la nivelul calității serviciilor publice oferite, creșterea responsabilității și a eficienței utilizării fondurilor publice prin asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse a fi finanțate și susținerea performanței.
6. Extinderea analizei cheltuielilor publice la nivelul tuturor ministerelor și integrarea rezultatelor în procesul bugetar;
7. Repartizarea banilor publici către autoritățile locale se va face pe baza unui set de criterii transparente și obiective, evitându-se astfel alocările bugetare pe criterii politice. Publicarea lunară a datelor privind contractele derulate de autoritățile publice locale, inclusiv prin PNDL - sume contractate, beneficiari, stadiul lucrării, data estimată de finalizare și recepție etc;
8. Reducerea deficitului prin reducerea cheltuielilor statului:
 - Reducerea aparatului administrativ
 - Eliminarea sinecurilor
 - Desființarea agențiilor inutile (spre exemplu, Academia de Științe ale Securității Naționale, Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului);
 - Oprirea programelor care risipesc bani publici;
 - Transparentizarea și alinierea salariilor din sistemul public prin eliminarea sporurilor arbitrare.
9. Dezvoltarea pieței de capital prin simplificarea/clarificarea reglementărilor și a accesului la piață, consolidarea BVB și asigurarea armonizării cu Piața Europeană de Capital;
10. Extinderea deductibilității fiscale pentru cotizațiile la Pilonul 3, inclusiv pentru produsul pan-european de pensii (PEPP);
11. Reducerea TVA pentru energie electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici și non-casnici pe o perioadă de 6 luni;
12. Credit fiscal pentru întreprinderi în cuantumul a jumătate din creșterea facturii la energie și gaze naturale;
13. Introducerea conceptului de amprentă fiscală, ca totalitate a dărilor fiscale care se plătesc de către o întreprindere și ca urmare a ei (inclusiv impozite și contribuții reținute la sursă, TVA etc.);
14. Întărirea responsabilității fiscal-bugetare prin actualizarea legilor privind finanțele publice și responsabilitatea fiscal-bugetară și prin introducerea bugetării participative și a celei multianuale pentru investițiile publice în infrastructură
15. Consolidarea statutului de piață emergentă a Bursei de Valori București și dezvoltarea acesteia prin sprijinirea activă a listării de noi companii
 - Simplificarea procedurilor de înființare a fondurilor de investiții

16. Înființarea băncii naționale de dezvoltare pentru facilitarea accesului la finanțare și fonduri europene în relație cu instituțiile financiare europene prin înlocuirea instituțiilor de garantare (Eximbank, FNGCIMM și FRC) ale statului român preexistente.
17. Reformarea sistemului fiscal-bugetar pentru a evita spirala îndatorării și pentru a asigura menținerea ratingului de țară, prin apelarea la finanțări de tipul plasamentelor private – funcție de oportunități și prin dezvoltarea pieței titlurilor de stat pentru populație utilizarea PPP ca mecanism alternativ de finanțare.
18. Aderarea la Zona Euro.
 - Obiectivul principal al României îl reprezintă creșterea convergenței reale cu economiile europene. Convergența reală se poate atinge în final prin adoptarea de către România a monedei Euro. Un prim pas îl reprezintă aderarea la ERM II ce ar reduce variabilitatea cursului de schimb, contribuind la stabilitatea monetară a României. Ne propunem aderarea în mecanismul ERM II în anul 2025.

ECONOMIE

1. Decăpușarea companiilor de stat
 - Pregătirea companiilor pentru organizarea unor concursuri transparente de numire a consiliilor de administrație pentru mandate stabile și de durată în temeiul Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind governanța corporativă a întreprinderilor publice;
 - Eliminarea „administratorilor speciali” pentru privatizare, care de 20 de ani „pregătesc” companiile de stat pentru privatizare și sunt numiți în cadrul unei proceduri criticate în mod constant de către Comisia Europeană ca una dintre cele mai problematice elemente ale cadrului legal românesc privind companiile de stat, deoarece instituie un regim ce permite acordarea unor ajutoare de stat neautorizate și protejează companiile de stat de la plata obligațiilor lor bugetare.
2. Gestiunea portofoliului de companii de stat:
 - Prioritatea este să listăm companiile de stat.
 - În cazul companiilor de tip „găuri negre” ale statului român (companii cu pierderi constante și/sau cu datorii uriașe) care sunt susținute de la bugetul de stat an de an, propunem închiderea lor. De asemenea, sprijin pentru reconversie în cazurile în care este nevoie.
3. Transformarea schemei de mers la târguri prin finanțarea arbitrară a unor firme selectate de minister într-o formă de credit fiscal pentru promovarea exporturilor, disponibil pentru toate întreprinderile exportatoare.
4. Antreprenoriat fără birocrație:
 - Eliminarea obligației realizării analizei de risc pentru societăți și eliminarea sancțiunii corespunzătoare reglementate de Legea nr.333/2003;
 - Eliminarea obligativității tranzacțiilor firmelor prin contul de trezorerie în relația cu instituțiile statului;

- Extinderea deductibilității limitate de 50% a combustibilului pentru autoturisme la 100% din valoare și eliminarea foii de parcurs ca document obligatoriu în deductibilitatea combustibilului;
- Eliminarea obligației de declarare a posturilor vacante la ANOFM;
- Simplificarea procedurii pentru autorizarea și funcționarea în România a reprezentanțelor societăților comerciale și organizațiilor economice străine;
- Simplificarea și digitalizarea procedurii de înființare și închidere a firmelor (eliminarea specimenului de semnătură dat în fața notarului public sau în fața funcționarului ONRC, eliminarea declarațiilor pe propria răspundere redundante, recunoașterea sediului social virtual și confirmarea identității prin mijloace video, reducerea termenului de publicare de către ONRC în Monitorul Oficial a rezoluției privind dizolvarea și lichidarea voluntară a societăților comerciale și termenului de opoziție de la publicarea rezoluției în Monitorul Oficial);
- Continuarea simplificării obligațiilor privind declararea beneficiarului real prin eliminarea depunerii declarațiilor anuale redundante;
- Eliminarea procurii notariale necesare în îndeplinirea obligațiilor declarative;
- Clarificarea cadrului legislativ în sensul permițerii modelului „de la fermă la furculiță”, pentru desfacerea și vânzarea produselor de fermă fără intermediari, în baza unui lanț scurt de producție, în baza unor comenzi plasate în avans și livrate organizat către mai mulți clienți simultan;
- Eliminarea birocrăției și obligativității notificării vânzărilor cu reduceri sau de lichidare la administrația publică locală printr-o procedură greoaie și nejustificată, care în prezent împiedică transferul de bunăstare către consumatori prin restrângerea concurenței;
- Eliminarea obligației privind păstrarea contractelor individuale de muncă la punctele de lucru;
- Transparentizarea registrului unic de control și simplificarea birocrăției asociate acestuia (eliminarea sancțiunii pentru neachiziționarea în termenul legal a registrului unic de control de la direcțiile generale ale finanțelor publice din raza teritorială unde își are sediul social contribuabilul, deși acesta nu se află pe stoc deseori, eliminarea obligativității deținerii sale pentru punctele de lucru, eliminarea obligativității numerotării, sigilării și păstrării de către reprezentantul legal al unității verificate);
- Simplificarea și transparentizarea controalelor tematice la operatorii economici;
- Modificarea legislației privind starea de inactivitate și înscrierea inactivității în cazierul fiscal al contribuabililor;
- Eliminarea Registrului de Evidență Fiscală în format fizic pentru persoanele juridice și eliminarea necesității obținerii unei derogări din partea direcțiilor de finanțe publice pentru ținerea registrului în format electronic;
- Simplificarea accesului angajatorilor la obținerea stimulentului de angajare pe perioadă nedeterminată a șomerilor în vârstă de peste 45 de ani, șomerilor care sunt părinți unici susținători ai familiilor monoparentale, șomerilor de lungă durată sau tineri NEET, prin simplificarea procedurii de solicitare și a furnizării informațiilor/documentelor inutile sau ce pot fi obținute prin colaborarea între instituții (copie conformă cu originalul după raport salariat, dispoziția de repartizare, adeverință de venit de la ANAF pentru anul în curs pentru șomerul angajat, decizia de încetare a șomajului pentru șomerul indemnizat, în copie semnată pentru conformitate cu originalul, copie certificat constatator semnat și ștampilat conform cu originalul, certificat de atestare fiscală);

- Modificarea legislației privind drepturile de autor în privința organismelor de gestiune colectivă, cu scopul de a proteja real și aplicat titularii acestor drepturi, dar totodată și a asigura o colectare facilă și transparentă a fondurilor.
5. Finanțarea schemelor de ajutor de stat restante.
 6. Actualizarea codurilor CAEN conform nevoilor și evoluției mediului antreprenorial, având în vedere disfuncționalitățile și discrepanțele scoase în evidență de schemele de ajutoare de stat în contextul crizei pandemice, acordate pe baza activităților diferențiate în funcție de codurile CAEN ale beneficiarilor, deși ele nu reflectau cu acuratețe activitățile contribuabililor, iar unele activități specifice nu și-au regăsit corespondentul în lista codurilor CAEN actuală.
 7. Vânzarea la licitație internațională a participațiilor României în combinatul de la Krivoi Rog, o investiție sovietică nefuncțională și abandonată pentru care statul român plătește anual aproximativ 4 milioane de lei pentru servicii de pază și conservare, în ciuda faptului că restul țărilor care au participat inițial la construcția combinatului s-au retras de mult.
 8. Dezvoltarea Organizațiilor de Management a Destinațiilor în concordanță cu angajamentele asumate prin PNRR.
 9. Restructurarea și reformarea rețelei de birouri de promovare comercial-economică, transparentizarea activității de promovare comercială și stabilirea unor criterii de evaluare continuă a acestora.
10. O politică industrială în linie cu strategia industrială europeană pentru o economie sustenabilă și digitală susținută din fonduri europene:
 - Realizarea unei analize a industriei din România în relație cu ecosistemele-cheie prioritizate la nivel european pentru a investi în creșterea valorii adăugate realizate autohton pe principalele lanțuri valorice cu potențial de dezvoltare
 - Consolidarea capacității României de a reduce dependența la nivel european pe 6 componente: materii prime, baterii, hidrogen, semiconductori, ingrediente farmaceutice active și tehnologiile de tip cloud
 - Încurajarea firmelor românești să se înscrie în una dintre următoarele Alianțe realizate de UE și conceperea unui proiect pilot dezvoltat în parteneriat cu guvernul României: Alianța pentru procesoare și tehnologiile semiconductoarelor, Alianța pentru date industriale, tehnică de Edge Computing și cloud, Alianța pentru lansatoare spațiale, Alianța pentru aviația cu emisii zero
 - Dezvoltarea lanțului de producție a bateriilor, inclusiv prin exploatarea grafitului și a prelucrării grafitului în grafen
 - Dezvoltarea industriei de îngrijire și a turismului de servicii medicale, inclusiv prin modernizarea stațiunilor balneoclimaterice și extinderea sectorului medical și farmaceutic pe piața europeană
 - Dezvoltarea domeniului microelectronicii în România prin PNRR și susținerea contribuției României la proiectul de interes european comun (IPCEI)
 - Susținerea intrării României în IPCEI pe cloud.
 - Dezvoltarea antreprenoriatului digital și a tehnologiilor digitale cu aplicabilitate în domenii esențiale ale economiei naționale cum sunt industria auto, sănătatea sau agricultura de precizie, spațiul, apărarea, sectorul aeronautic
 - Dezvoltarea de parteneriate cu mediul privat pentru dezvoltarea tehnologiilor de tip AI și RPA pentru domeniile esențiale ale economiei naționale
 - Dezvoltarea a cel puțin un proiect european (cross-border) de digitalizare în unul dintre sectoarele de mai sus

- Sprijin pentru acces la finanțările europene pentru dezvoltarea cercetării și inovării în domeniile esențiale, inclusiv în domeniul inovării disruptive
- Sprijin pentru IMM-uri și consiliere pentru acces la finanțarea prin Horizon Europe, InvestEU și COSME și prin dezvoltarea de instrumente financiare cu sprijinul BEI/FEI.

AGRICULTURĂ

1. Fonduri europene fără birocrație și încurajarea fermelor românești

Finalizarea Planului Național Strategic 2021-2027 (PNS) pentru a beneficia de fonduri europene pe perioada 2023-2027. De asemenea, propunem o serie de reforme pentru ușurarea accesării de finanțare:

- debirocratizarea fluxurilor pentru accesarea fondurilor europene;
- o agenție unică de gestionare a finanțărilor începând cu 2023, rezultată prin comasarea APIA și AFIR;
- plafonarea subvențiilor în cazul beneficiarilor care depășesc un anumit nivel de subvenționare;
- încurajarea fermelor de familie și a celor care procesează materia primă.

2. Dezvoltarea agriculturii românești prin PNRR

- transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare printr-o investiție ce se adresează unui număr de 57 de licee agricole, care urmează să fie organizate în 5 centre regionale corespunzând celor 5 universități agricole consacrate din România;
- împădurirea terenurilor degradate și slab productive în zone expuse și vulnerabile la pericole climatice, în special la secetă și inundații. Modificarea legislației privitoare la subvențiile agricole pentru a permite corelarea cu politica de împăduriri din PNRR;
- înființarea perdelelor forestiere și la nivelul exploatațiilor agricole (să nu fie doar în sarcina autorităților publice locale această presiune), procentual din suprafața utilizată, conform unei scheme regionale de plantare;
- acordarea facilităților celor care aleg să realizeze perdele de protecție pe suprafețele lucrate;
- realizarea Strategiei Naționale pentru Managementul Riscului la Inundații.

3. Menținerea mediului rural populat

Asigurarea forței de muncă din mediul rural și sprijinul în activități specifice prin:

- învățământ profesional și tehnic adaptat la cerințele muncii;
- ferme deschise și demonstrative pentru stagii de practică;
- retehnologizarea școlilor cu profil agroalimentar.

În vederea menținerii populației active și a dezvoltării antreprenoriale în mediul rural, susținem:

- finanțarea cu până la 100.000 de euro pentru instalarea tinerilor în agricultură;
- finanțarea cu până la 100.000 de euro pentru înființarea de activități non-agricole;
- beneficii fiscale pentru o anumită perioadă de timp pentru persoanele juridice nou-înființate în mediul rural.

4. Cooperare și asociere în sectorul agricol

Măsuri pentru încurajarea cooperării și asocierii între fermieri:

- susținerea investițiilor colective la nivelul cooperativelor și a food hub-urilor, precum și sprijinirea acestora prin finanțarea nerambursabilă a cheltuielilor cu salarizarea pentru marketing și comercializare.
- acordarea posibilității Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) de a gestiona mai multe surse de finanțare și altele pe lângă cele din programul Leader, care să răspundă nevoilor locale cuprinse în strategiile de dezvoltare a GAL-urilor.

5. Siguranță și securitate alimentară

- întărirea modului de colaborare interinstituțional între instituțiile responsabile de siguranța alimentară și dezvoltarea capacității acestora de consiliere a mediului privat.
- măsuri de intervenție și control al pestei porcine africane (PPA):
 - dispunerea de măsuri urgente pentru combaterea și izolarea focarelor existente;
 - pregătirea unui plan de investiții în sectorul cărnii de porc, grav afectat de PPA;
 - urgentarea găsirii unor soluții pentru valorificarea animalelor sănătoase din zona de supraveghere PPA.

6. Sistem alimentar accesibil, sănătos și durabil

- pregătirea cadrului de implementare pentru strategia „De la fermă la furculiță” și garantarea accesului producătorilor și consumatorilor la piețe locale publice.
- consolidarea relației între producător și consumator prin crearea condițiilor de vânzare directă prin piețe locale sau piețe volante, precum și prin încurajarea comerțului online pentru produsele locale;
- creșterea notorietății produselor locale prin promovarea politicilor de calitate în rândul producătorilor, precum și a produselor recunoscute pe scheme de calitate și a standardelor europene în rândul consumatorilor;
- recunoașterea institutelor de cercetare și dezvoltare cu profil agricol și agroalimentar ca Organisme de Inspecție și Control pentru agricultura ecologică și pentru sistemele și standardele de calitate destinate produselor agroalimentare;
- susținerea introducerii produselor locale în sistemele și programele de achiziții publice;
- încurajarea dezvoltării de puncte gastronomice locale la nivelul fermelor, cu precădere în zonele recunoscute pentru potențialul turistic deosebit;
- stabilirea de reguli și sisteme de control simplificate și adaptate la specificul național pentru înverzire și eco-condiționalitate, care să încurajeze fermierii să adopte practici agricole durabile.

7. Predictibilitate legislativă și digitalizare pentru mediul rural

- soluționarea blocajelor legislative abandonate sau nefinalizate, transpunerea directivelor europene, revizuirea legislației, actualizarea sarcinilor instituționale.
- digitalizarea registrelor agricole și interconectarea bazelor de date ale instituțiilor din sectorul agricol.

8. Cercetare și inovare în agricultură

- încurajarea dezvoltării sectorului agricol prin prioritizarea în viitoarele măsuri de finanțare a cercetării, utilizării datelor și implementarea de noi tehnologii;

- reorganizare și restructurarea unităților de cercetare-dezvoltare în agricultură;
- organizarea și dezvoltarea eficientă a consultanței și consilierilor, a educației și a transferului de cunoștințe pentru ca acestea să fie corect adaptate nevoilor fermierilor;
- dezvoltarea de tehnologii pentru îmbunătățirea sechestrării carbonului prin sporirea cantității de carbon organic din sol.

9. Buna gestionare a Fondului funciar

Măsurile ce trebuie întreprinse în vederea reformei fondului funciar:

- finalizarea cadastrului general în România și reformarea instituțiilor din domeniul fondului funciar;
- măsuri care să asigure buna gestionare a patrimoniului funciar din portofoliul Agenției Domeniilor Statului (ADS);
- deblocarea vânzării terenurilor agricole;
- recunoașterea terenului agricol ca fiind parte a patrimoniului național natural, social și cultural, precum și ca sursă de dezvoltare pentru comunitățile locale.
- reglementări naționale privind accesul nediscriminatoriu la terenurile agricole, inclusiv printr-o lege a arendeii, precum și sprijinirea finalizării restituirilor și retrocedărilor;
- revizuirea legislației naționale și punerea acesteia în acord cu cea de la nivel european pentru încetinirea procesului de acaparare a terenurilor.

10. Irigații pentru agricultura românească

- contractarea investițiilor prin Banca Mondială/BERD pentru modernizarea și extinderea sistemului de irigații la standarde moderne pentru eficientizarea reducerii consumului de apă, de exemplu amplasarea panourilor fotovoltaice pe sistem tip grindă deasupra luciului de apă al canalelor de irigații (reducerea evaporării apei și producerea de energie, compensarea consumului de electricitate la pompare);
- stimularea amenajărilor de irigații pe infrastructura secundară care presupun o stabilitate a exploatarei terenurilor și permiterea reparațiilor și/sau noile amenajari;

MEDIU

1. DNA-ul pădurilor

Anchetarea infracțiunilor grave de către DNA. Infracțiunile de mediu vor fi soluționate de procurori specializați pe astfel de probleme, cu concursul agenților judiciari detașați, pe baza studiilor efectuate de specialiști tehnici pe probleme de mediu.

Termen de implementare: trimiterea legii în Parlament până la sfârșitul anului 2021. Adoptare până în iulie 2022.

2. Împădurim România și eliminăm furtul de lemn

Împădurirea a 56.700 de hectare (păduri noi) și 3.150.000 de metri pătrați de noi zone de păduri urbane prin investiția de 803 milioane de euro din Componenta 2 a PNRR. Accentul

se va pune pe împăduriri în afara fondului forestier național și extinderea acestuia prin împădurirea terenurilor degradate și înființarea de perdele forestiere de protecție. Tranziția către o comercializare transparentă și controlabilă a lemnului exploatat prin depozite constituite ca puncte de intrare pe piață.

Termen de implementare: 2024

3. Conservăm biodiversitatea și protejăm pădurile

Propunem o strategie forestieră națională armonizată atât cu strategiile din domeniul forestier de la nivel european și nivel internațional, cât și cu alte politici sectoriale/ trans-sectoriale relevante și să se axeze pe principiile rezultate din procesul de consultare cu factorii interesați din domeniu și care are ca principal obiectiv conservarea biodiversității și managementul activ al ariilor naturale protejate. Strategia forestieră va fi finalizată în 2022, pe baza ei vom formula și adopta un nou Cod Silvic în 2023 (jaloane incluse în PNRR). Codul Silvic va extinde monitorizarea digitală a masei lemnoase, va modifica sancțiunile penale pentru tăieri ilegale și va extinde sistemul SUMAL.

4. Acces liber în pădure

Acces public al cetățenilor pietonal și cu bicicleta în pădurile din România prin modificarea Codului silvic

Termen de implementare: 2022

5. Politică de mediu digitală și transparentă

Transparentizarea reglementărilor de mediu. Emiterea actelor de reglementare în format digital și publicarea tuturor actelor de reglementare emise de autoritățile pentru protecția mediului (avize, acorduri, autorizații, autorizații integrate, amenajamente silvice, avize de gospodărire a apelor) pe un portal public.

Termen de implementare: 2023

6. Combaterea schimbărilor climatice

Actualizarea strategiei naționale privind schimbările climatice. Implicarea sectoarelor economice (agricultură, industrie, transporturi, clădiri etc.) în combaterea schimbărilor climatice.

7. Sistem rapid de plată a compensațiilor pentru pagubele produse de fauna sălbatică

Descentralizarea și eficientizarea sistemului de plată a compensațiilor pentru pagubele produse de fauna sălbatică în maximum 30 de zile. Eficientizarea managementului carnivorelor mari prin atragerea de fonduri europene.

Termen de implementare: Sfârșitul anului 2021

8. Reforma instituțiilor de mediu și creșterea capacității instituționale

Audit extern și reformă la Garda Națională de Mediu, ROMSILVA, Agenția Națională pentru Mediu, Apele Române, Autoritatea Fondului pentru Mediu și Agenția Națională pentru Arie Protejate prin reorganizare instituțională. Eficientizarea sistemului de management al ariilor protejate prin gestionare participativă.

Termen de implementare: 2024

9. Soluții digitale de monitorizare a ilegalităților de mediu

Stop furtului din râuri și eliminarea fraudelor din domeniul gestionării deșeurilor. Protejarea albiilor râurilor prin implementarea „Inspectorului Balastierelor” și combaterea furtului de material mineral. Introducerea „Inspectorului Gunoaielor” și a trasabilității circuitului deșeurilor pe întregul lanț. Ambele aplicații vor urma modelul „Inspectorul Pădurilor”.

Termen de implementare: 2023

10. Aer curat

Monitorizare transparentă a calității aerului. Optimizarea, extinderea și transparentizarea suplimentară a Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RMNCA) și îmbunătățirea și transparentizarea inventarelor de emisii. Datele de automonitorizare a emisiilor vor fi disponibile publicului larg pe o platforma special dedicată în acest sens după modelul RMNCA.

Termen de implementare: 2023

11. Diversificarea programelor finanțate prin Administrația Fondului de Mediu

Digitalizarea și extinderea liniilor de finanțare pe noi programe dedicate pentru domeniile: biodiversitate, ape, păduri.

Termen de implementare: 2022

12. Fără gunoaie în natură - încurajăm reciclarea

Încurajăm reutilizarea și reciclarea materialelor și produselor existente cât mai mult posibil și extinderea ciclului de viață al produselor. Clarificarea cadrului legislativ pentru ca operatorii să crească gradul de colectare pe fracții.

Reducerea cantităților de ambalaje care în loc să fie reciclate ajung să polueze mediul, prin introducerea unui sistem național de returnare voluntară a ambalajelor: lăsăm garanție, ducem ambalajele înapoi și recuperăm garanția. Un parteneriat real și reciproc avantajos între stat și cetățeni. HG 1074/2021 adoptat de guvern trebuie completat și corectat, pentru că nu include responsabilități clare pentru producători. Sistemul trebuie să includă un sistem de recuperare extins asupra tuturor tipurilor de ambalaje care pot fi recuperate ca atare de la cetățeni.

Termen de implementare: ianuarie 2022

ENERGIE

1) Accesarea celor peste 10 miliarde de euro din Fondul de Modernizare

Scurtă descriere a măsurii: România dispune de fonduri europene pentru investiții în noi capacități de producție în energie. Ministerul Energiei nu a întocmit cadrul în baza căruia companiile pot depune proiecte pentru a primi această finanțare europeană. Aceasta este o restanță gravă a Ministerului Energiei. Statul român a ratat o primă sesiune de finanțare pe Fondul de Modernizare. Vorbim de peste 10 miliarde de euro, o sumă considerabilă, de investit în noi capacități de producție, adică echivalentul PNDL 3.

Mod de implementare: Crearea rapidă a cadrului normativ necesar astfel încât să se poată derula apeluri de proiecte în piață în cadrul programelor de investiții.

2) Decăpușarea companiilor de stat și depolitizarea autorităților din energie

Scurtă descriere a măsurii: Consiliile de administrație din companiile din energie sunt faimoase pentru numiri pe baze politice și nu pe bază de competență. Trebuie aplicat exemplul de bune practici observat în ultimele luni la ministerele Transporturilor și Economiei și pentru companiile din energie. De asemenea, vom acționa asupra depolitizării conducerilor autorităților din domeniul energiei.

Mod de implementare: Sistem modern de guvernare în sectorul energetic prin selectarea unui management profesionist în consiliile de administrație și depolitizarea conducerii autorităților de reglementare prin modificarea legilor de funcționare.

3) Permitea încheierii de contracte bilaterale pe termen lung pentru a debloca investițiile în noi capacități de producție

Scurtă descriere a măsurii: Pentru a debloca investițiile în noi capacități de producție este nevoie ca investitorii să poată face din timp contracte bilaterale pentru vânzarea energiei electrice produse. Aceste contracte permit stabilirea prețului producției electrice pe termen mai lung și astfel reduc riscul investiției. Genul acesta de contracte fac producția de energie electrică din surse regenerabile rentabilă și fără subvenții de la stat.

Mod de implementare: Adoptarea cât mai rapidă a unui proiect de lege sau a unei OUG de punere în acord a legislației naționale cu Directiva 944.

4) Eliminarea monopolului OPCOM de pe piața bursieră de tranzacționare a energiei electrice

Scurtă descriere a măsurii: În prezent, OPCOM are un monopol asupra tranzacționării energiei electrice. În absența concurenței, lucrul acesta generează comisioane mai mari decât ar trebui să fie și servicii de calitate mai slabă, cu efect inclusiv asupra consumatorului final (nu există produse specifice pentru energia regenerabilă pe OPCOM).

Mod de implementare: Adoptarea cât mai rapidă a unui proiect de lege sau a unei OUG de punere în acord a legislației naționale cu Directiva 944.

5) Deblocarea investițiilor în exploatarea zăcămintelor de gaze de mare adâncime din Marea Neagră.

Scurtă descriere a măsurii: Tot haosul legislativ și teoriile conspiraționiste au făcut ca începerea exploatării gazelor din Marea Neagră să fie ratată. Legea Offshore, deși a trecut de parlament, a împiedicat companiile să înceapă exploatarea. Dacă în 2018 porneau exploatările, la începutul lui 2022 am fi avut primii metri cubi de gaz extrași din Marea Neagră. Guvernul nu a înaintat către parlament un proiect de modificare a legii Offshore.

Mod de implementare: Modificarea și completarea Legii offshore nr.256/2018 în vederea demarării proiectului strategic de exploatare a gazelor din Marea Neagră.

6) Finalizarea centralei pe gaz de la Iernut de către Romgaz

Scurtă descriere a măsurii: O restanță gravă a cărei consecință este că avem mai puțină energie electrică produsă în România. Finalizarea acestei investiții ar avea efect pozitiv asupra pieței și consumatorilor. De doi ani, este blocată finalizarea acestei investiții, de la finalul anului 2019.

Mod de implementare: Identificarea soluțiilor juridice și tehnice pentru finalizarea centralei astfel încât să ne putem încadra în termenul aprobat prin Planul Național de Investiții.

7) Reformarea Complexului Energetic Oltenia, principalul producător de energie electrică pe bază de cărbune

Scurta descriere a măsurii: CEO este principalul producător de energie electrică pe bază de cărbune din România. Prețul energiei electrice produse de CEO este puternic influențat de prețul certificatelor de carbon. CEO dă prețul energiei electrice deoarece piața nu este saturată cu energia produsă din alte surse, iar CEO are cel mai mare cost de producție. De aceea apar presiuni de creștere asupra prețului întregii piețe. Reformarea CEO constă în tranziția energetică de la cărbune la gaz și regenerabile.

Mod de implementare: Finalizarea discuțiilor cu Comisia Europeană cu privire la planul de restructurare a Complexului Energetic Oltenia și derularea investițiilor necesare pentru a face tranziția de la energie electrică produsă pe bază de cărbune la energie electrică produsă pe bază de gaz și regenerabile.

8) Eliminarea birocrăției privind utilizarea terenurilor agricole pentru construcția de noi proiecte de energie regenerabilă

Scurtă descriere a măsurii: Birocrația scoaterii terenurilor din circuitul agricol afectează inclusiv piața energiei electrice. E nevoie de simplificarea procedurilor de scoatere a terenurilor din circuitul agricol pentru a permite construcția de noi proiecte de energie regenerabilă.

Mod de implementare: Adoptarea unei inițiative legislative care să creeze cadrul legal necesar astfel încât terenurile agricole să poată fi scoase din circuitul agricol fără birocrăție suplimentară, iar investitorii să poată începe proiecte de energie regenerabilă cu stocare.

9) Încurajarea programelor de eficiență energetică

Scurtă descriere a măsurii:

- Susținem implementarea programelor de eficiență energetică pentru accelerarea reabilitării energetice atât a clădirilor private, cât și a celor publice (2,2 miliarde de euro prin PNRR).
- Măsuri de eficiență energetică pentru consumatorii vulnerabili (programe de eficiență energetică prin AFM pentru scoaterea lor din sărăcie energetică).
- Măsuri menite să sporească eficiența energetică a industriei, în special prin reducerea consumului de energie, digitalizare a contorizării consumului de energie și sporirea consumului din producția proprie de energie (64 de milioane de euro prin PNRR).
- Deblocarea programului „Casa Verde Fotovoltaice” și stimularea românilor să devină prosumatori. Mai ales în contextul creșterii prețurilor la energie, apariția de noi prosumatori va diminua presiunea asupra cererii de energie.

Mod de implementare: Folosirea banilor din PNRR și a fondurilor de la AFM din certificatele de carbon și conceperea de noi programe de investiții pentru românii care vor să devină prosumatori și pentru programe de eficiență energetică pentru consumatori, inclusiv cei vulnerabili, și industrie.

10) Dezvoltarea sectorului nuclear din România

Scurtă descriere a măsurii: Pentru asigurarea securității energetice, România are nevoie de noi investiții în sectorul nuclear care să asigure o parte importantă a mixului energetic fără emisii de carbon. Continuarea investițiilor în contextul acordului strategic între Guvernul României și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind cooperarea în legătură cu proiectele nucleare-energetice de la Cernavodă și în sectorul energiei nucleare civile este o prioritate. Construcția unităților 3 și 4 de la Cernavodă trebuie să fie parte a strategiei energetice pe termen lung.

Mod de implementare: Crearea cadrului pentru investiții prin legislația privind contractele pentru diferență.

11) Prioritățile aprobate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Scurtă descriere a măsurii: Realizarea tranziției energetice prevăzută în cadrul capitolului Energie din PNRR prin investiții în capacități de producție a energiei din surse regenerabile (460 de milioane euro) și a hidrogenului verde produs din energie electrică din surse regenerabile (115 milioane euro), precum și investiții în baterii, celule fotovoltaice și stocarea energiei electrice cu scopul de a sprijini flexibilitatea rețelei electrice pentru a face față producției sporite de energie din surse regenerabile (280 de milioane euro).

Mod de implementare: Realizarea reformelor asumate prin PNRR prin crearea cadrului normativ pentru accesarea banilor europeni pe principii competitive.

12) Construirea cadrului administrativ și legislativ pentru investițiile în proiecte eoliene offshore în Marea Neagră

Scurtă descriere a măsurii: Potențialul eolian din Marea Neagră permite dezvoltarea de proiecte de producere a energiei electrice așa cum se întâmplă în prezent în Marea Nordului. Pentru asta, este nevoie de elaborarea planului de amenajare a spațiului maritim și a unui cadru legislativ propice pentru investiții.

Mod de implementare: Elaborarea unei noi legi pentru investiții eoliene offshore în Marea Neagră și finalizarea planului de amenajare a spațiului maritim.

APĂRARE NAȚIONALĂ

1. Dezvoltarea unui cadru legal pentru un sistem de securitate și apărare modern

Analiza actualului cadru legislativ va viza armonizarea prevederilor legale și normative care reglementează domeniul apărării naționale și care să țină seama de nevoia de a gestiona integrat toate mecanismele din domeniul securității și apărării naționale. Vom susține o abordare care să țină seama de bunele practici la nivel european, în special a celor care vizează controlul democratic al forțelor armate, respectarea valorilor statului de drept și o abordare profesionistă a mecanismelor interministeriale ce vor eficientiza mecanismul de luare a deciziilor, în special a celor care decurg din Strategia Națională pentru Apărare și din programele de guvernare.

2. Dezvoltarea industriei de apărare

Transformarea industriei de apărare a României într-o industrie eficientă, competitivă și care să răspundă, în același timp, cerințelor exprimate la nivelul NATO și UE, prin atragerea de investiții private. Prioritizarea achizițiilor militare în regim offset și a dezvoltării de tehnologii dual-use (militar/civil).

3. Asigurarea pe termen lung a bugetului pentru înzestrare și modernizarea Armatei Române

Sușinăm continuarea procesului de transformare, modernizare și înzestrare a Armatei României cu echipamente

moderne, realizării capacității operaționale a tuturor categoriilor de arme, pe niveluri de pregătire pentru luptă și intervenție, corelate cu misiunile specifice. Modernizarea Armatei Române și consolidarea statutului său de partener internațional potrivit cerinței de asigurare a parametrilor stabiliți în context NATO sunt o prioritate.

4. Securitate cibernetică - o abordare nouă, strategică, de nivel categorie de forță

Domeniul cibernetic militar a devenit o categorie de forțe similară cu cea a forțelor terestre, navale și aeriene. Prin complexitate, importanță și nivel de resurse, securitatea cibernetică trebuie să devină un obiectiv important al armatei române. La nivel de reforme, asigurarea securității cibernetică a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice este o prioritate cuprinsă în PNRR cu termen de finalizare a implementării până la 31 decembrie 2022. Obiectivul acestei reforme este de a continua procesul de consolidare a rezilienței entităților publice și private care dețin infrastructură critică împotriva riscurilor cibernetică.

5. Managementul resurselor umane și carierelor militare

Propunem elaborarea unei strategii de gestiune a carierei militare, care să ofere predictibilitate, siguranță și posibilitatea fiecărui militar de a-și gestiona cariera militară.

Este necesară conștientizarea finanțării și sprijinirii programelor educaționale (în special cele internaționale) ce au ca obiect de studiu domeniul securității, neproliferare, rezolvarea conflictelor, studii de arie, inginerie (ș.a.) pentru tinerii români ce dețin potențialul de a excela în aceste domenii.

O armată modernă necesită o rezervă de forțe în toate categoriile de arme. În acest scop, vom promova dezvoltarea și implementarea rezervei operaționale a Armatei României, precum și a unui sistem național de pregătire și instruire. Propunem elaborarea unei strategii care să conecteze sistemul de forțe active cu grupul de rezerviști și să asigure mobilizarea și regenerarea forțelor în parametri optimi de cantitate, calitate și viteză.

6. Intensificarea cooperării bilaterale în domeniul apărării și creșterea rolului strategic al României în cadrul UE și NATO

Cooperarea internațională în domeniul apărării, atât în plan bilateral, cât și în format multinațional, în cadrul organizațiilor internaționale din care facem parte, este un factor important în atingerea obiectivelor asumate de România. Unul dintre obiectivele principale ale politicii externe este consolidarea profilului României ca pilon de securitate și stabilitate în regiune. Este necesară participarea la misiunile NATO, UE și internaționale, participarea la programele multinaționale, dar și accesarea instrumentelor și programelor NATO și UE.

7. Asigurarea prezenței militare a NATO și a SUA în regiunea Mării Negre

Un rol deosebit îl joacă Parteneriatul strategic cu SUA pentru asigurarea unei prezențe militare semnificative și adaptate obiectivelor comune româno-americane. Obiectivul nostru este ca România să pledeze și să inițieze acțiuni concrete privind prezența echilibrată pe flancuri a NATO și pentru asigurarea unei apărări colective de 360 de grade în conformitate cu deciziile finale ale celor mai recente reuniuni NATO. România este un membru-cheie pentru spațiul Mării Negre și al flancului estic al Alianței Nord-Atlantice. Perpetuarea amenințărilor hibride și a instabilității din regiune responsabilizează statul român să își intensifice eforturile de descurajare, prevenire, apărare, reziliență și articularea unui răspuns adecvat, România menținându-și statutul de furnizor și garant de securitate în Regiunea Mării Negre.

8. Dezvoltarea unui sistem național de management integrat al crizelor

România se confruntă cu funcționarea defectuoasă a proceselor de luare a deciziilor la nivelul instituțiilor statului, în calitate de manager, inclusiv al situațiilor de criza. Această situație afectează direct performanțele României, inclusiv în domeniul securității și apărării. Gestionarea crizelor se poate realiza optim doar în condițiile în care statul de drept funcționează pe baza bunelor practici, a competenței și a transparenței decizionale, respectiv prin implementarea conceptului de „bună guvernare” inclusiv în domeniul managementului crizelor. Actualul sistem național pentru gestionarea crizelor pune accentul pe reacție și mai puțin pe prevenire.

AFACERI EUROPENE, POLITICĂ EXTERNĂ, DIASPORA

- 1. Susținerea parcursului european al Republicii Moldova**, inclusiv prin crearea unui Fond pentru Democrație în Republica Moldova care să sprijine dezvoltarea societății civile și a presei libere. Acesta va permite canalizarea sprijinului pentru societatea civilă și pentru mass media și o utilizare transparentă și coerentă a resurselor pentru susținerea integrării europene. Acest fond va permite totodată și cofinanțarea proiectelor realizate de către Uniunea Europeană și alți parteneri internaționali în scopul consolidării democrației, susținerii societății civile și a presei libere, contribuind inclusiv la combaterea propagandei și a dezinformării.

- 2. Servicii de calitate pentru Diaspora și facilitarea reîntoarcerii românilor prin:**
 - Suplimentarea personalului consular și numărului de funcționari consulari din MAE, acolo unde volumul de activitate o necesită, a atașaiilor de muncă și atașaiilor de interne pentru a asigura asistență cetățenilor români care se află în situații deosebite și de vulnerabilitate;
 - Extinderea digitalizării prin optimizarea și extinderea funcționalităților eConsulat, care să ofere servicii ușor de utilizat, acces la informații relevante și să reducă nevoia deplasării la consulate.
 - Amendarea legii 62/2019 privind serviciile consulare și a legislației privind evidența populației (OUG 97/2005), pentru a simplifica parcursul obținerii de noi acte și crearea cadrului online.
 - Inițierea de programe de asistență clar ținute pentru informare, întoarcere, acomodare și încurajarea antreprenoriatului în țară, precum:
 - Crearea și promovarea unui Portal unic pentru Drumul spre Casă, anexă la eConsulat, care să ofere de la A la Z un parcurs de reîntoarcere
 - Facilități specifice pentru cei care se întorc și investesc în România
 - O nouă generație de programe tip Diaspora StartUp, Diaspora se Întoarce, care să ofere cofinanțare prin fonduri europene.
 - Extinderea amplă a programului Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR) și a sprijinului acordat la reîntoarcerea copiilor familiilor care se reîntorc.

- 3. Putere politică reală pentru Diaspora** - reprezentare corectă și vot facil prin:
 - Respectarea prevederilor constituționale referitoare la norma de reprezentare parlamentară și, pe cale de consecință, ajustarea numărului de parlamentari pentru românii care trăiesc în diaspora;

- Asigurarea permanentă, prin modificarea cadrului legislativ, de facilități moderne, sigure, proporționale și suficiente de vot pentru Diaspora.
 - Modificarea legislației electorale pentru ca românii care dețin acte de identitate românești să poată vota sau candida de oriunde pentru circumscripția de acasă la alegerile locale sau parlamentare.
 - Schimbarea cadrului legislativ al partidelor politice pentru a permite organizarea politică în afară și crearea posibilității românilor care și-au pierdut cetățenia să susțină, inclusiv financiar, partidele politice românești prin formule de membri onorifici.
 - Facilitarea dezvoltării unei rețele funcționale de lobby și implicare a resurselor umane relevante din diaspora din SUA și Europa în susținerea și promovarea obiectivelor României.
- 4. Consolidarea profilului internațional al României și a statutului de furnizor de stabilitate și securitate în regiune, prin întărirea participării în cei trei piloni pe care se bazează politica externă a țării: **parteneriatul strategic cu SUA, apartenența la UE și apartenența la NATO.** Un accent deosebit va fi pus și pe profilul regional al României, pe încurajarea inițiativelor multilaterale în context european și pe rolul României ca stat membru UE și NATO în Regiunea Extinsă a Mării Negre.**
- Rolul României în NATO** va fi susținut și dezvoltat prin continuarea asigurării resurselor pentru apărare, modernizarea accelerată a sistemului național de apărare, valorificarea resurselor interne de inovare în domenii precum apărarea cibernetică.
- 5. Susținerea continuării procesului de aprofundare a proiectului Uniunii Europene,** inclusiv în cadrul Conferinței privind Viitorul Europei și **plasarea România cât mai aproape de nucleul european** prin calitatea reprezentării în instituțiile europene și accesarea cât mai rapidă la formele de integrare cele mai evoluate - Schengen și Zona Euro. Misiuni active pentru obținerea suportului politic necesar.
- 6. Reformarea gestiunii afacerilor europene prin:**
- Înființarea unui rol de coordonare strategică a afacerilor europene în cadrul Cancelariei Guvernului, cu corespondenți și arhitectură instituțională corespunzătoare în toate ministerele.
 - Dezvoltarea unui corp de specialiști în domeniul politicilor europene la toate nivelurile administrației publice.
 - Instituirea unui mecanism de consultări trimestriale între prim-ministru, ministrul/secretarul de stat al Afacerilor Europene, eurodeputații români, comisiile de afaceri europene ale parlamentului și președintele României.
- 7. Susținerea extinderii Uniunii Europene:** România trebuie să susțină procesul de extindere a UE cu toate țările din Balcanii de Vest, pornind de la ideea respectării stricte a criteriilor de aderare, inclusiv pe tema drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale. Pentru toate țările din regiune, asistența tehnică și folosirea expertizei

României în procesul de negociere vor fi o formă concretă și utilă de susținere. De asemenea, susținem parcursul european al statelor din Parteneriatul Estic, împreună cu susținerea forțelor democratice din aceste state, precum și pe cel al Turciei, concomitent cu reluarea reformelor democratice și revenirea la o orientare consistentă proeuropeană a acesteia.

- 8. Reforma diplomației economice.** Diplomația economică românească trebuie să contribuie la creșterea exporturilor și atragerea investițiilor străine în România, la creșterea PIB. Firmele românești mici și mijlocii au nevoie de facilități pentru a investi în străinătate. Vecinătatea imediată (Republica Moldova, Ucraina, Serbia) prezintă oportunități de afaceri importante, care ulterior pot contribui la relații bilaterale mai substanțiale.
- 9. Recrutare și carieră în MAE.** Concursurile pentru intrarea în Corpul Diplomatic și Consular al României (CDCR) trebuie să ofere șanse egale tuturor cetățenilor români, cu accent pe valori precum cel al meritocrației și al oferirii de șanse reale pentru tineri și pe obiectivul profesionalizării. Criteriile de selecție trebuie să fie clare, cunoașterea limbilor străine trebuie testată, iar durata concursurilor trebuie limitată la maximum trei săptămâni. Detașările din mediul privat sau public vor fi limitate la maximum, iar recursul la pensionari va fi stopat.
- 10. Păstrarea unei relații solide cu Marea Britanie, în urma Brexit.** Marea Britanie rămâne un partener economic și de securitate important pentru România în urma ieșirii din UE. Comunitatea românească de aproximativ 1 milion de persoane, apartenența comună la NATO și interesele comune în planul securității fac necesară consolidarea relației bilaterale, în complementaritate cu cadrul general de cooperare UK-UE și cu dimensiunea de cooperare la nivelul NATO.

SĂNĂTATE

- 1. Reconstruirea și adaptarea sistemului de sănătate la nevoile prezentului prin investiții și reforme PNRR**
 - Elaborarea unui nou model de contract-cadru de către CNAS, care va pune în centru definirea, măsurarea și răsplătirea performanței, atât în promovarea sănătății, cât și în tratarea bolii. Creșterea accesului la servicii medicale de bază prin creșterea finanțării medicinei de familie și a ambulatoriului și prin creșterea complexității serviciilor oferite la aceste două niveluri.
 - Transparentizarea procedurilor de achiziție în sănătate prin asumarea unui Pact de Integritate și prin aderarea la un cod etic.

- Demararea achizițiilor pentru dotările cabinetelor medicilor de familie, centrele comunitare integrate și caravanele medicale pentru screening și diagnostic precoce.
- Implementarea reformei privind managementul serviciilor de sănătate și a resurselor umane în sănătate.
- Finalizarea și aprobarea metodologiei de prioritizare a investițiilor din fonduri nerambursabile în infrastructura de sănătate. Prin alocarea pe baza unor criterii obiective, care țin cont de nevoile de servicii medicale ale comunității, de gradul de acoperire cu personal medical și de riscul pe care infrastructura precară îl imprimă asupra pacienților și personalului medical, ne asigurăm că acele proiecte care răspund cel mai bine nevoilor pacienților și nu cele beneficiază de susținere politică vor fi finanțate prioritar.
- Înființarea și operaționalizarea ANDIS: Agenția va fi responsabilă de implementarea construcției spitalelor regionale și a altor spitale cu impact teritorial major, din subordinea MS. De asemenea, va avea rol de reglementare - de exemplu, elaborarea de norme de instalații și mentenanță pentru gazele medicale, norme pentru siguranța în spitale.

2. Digitalizarea în sănătate (Programul Operațional Sănătate și PNRR)

- Digitalizarea instituțiilor în subordinea Ministerului Sănătății (MS) (cel puțin 60 de unități) și digitalizarea MS
- Digitalizarea a cel puțin 300 de unități sanitare (200 de unități din PNRR și 100 de unități din POS)
- Redimensionarea și standardizarea Platformei Informatice a Asigurărilor de Sănătate (PIAS)
- Dezvoltarea și implementarea unei aplicații de telemedicină
- Crearea Observatorului Național de Date (pe model open data)
- Dezvoltarea unei soluții de tip almanah medical, accesibil cu ghiduri și protocoale pentru personal medical și cu informații pentru publicul larg.
- Digitalizarea în domeniul medicamentului.

3. Prioritizarea prevenției și dezvoltarea unor zone strategice ale sistemului de sănătate prin investiții în cadrul Programului Operațional Sănătate: construcție spitale regionale, centre de sănătate mintală, transfuzii și paliative; finanțarea serviciilor medicale de prevenție pentru persoanele defavorizate din Fondul Social European.

Vor fi disponibile peste 4 miliarde de euro finanțare europeană pentru sistemul de sănătate prin Programul Operațional Sănătate (FEDR, FSE).

4. Demararea construcției spitalelor regionale, centrelor de sănătate mintală, transfuzii și paliative, prioritizarea prevenției și dezvoltarea unor zone strategice ale sistemului de sănătate prin investiții în cadrul Programului Operațional Sănătate

5. Asigurarea accesului pacienților la medicamente

- Întărirea mecanismului de monitorizare al statului (MS, ANMDMR) asupra pieței medicamentului și asigurarea accesului la medicamente esențiale
- Reevaluarea politicii de preț și rambursare
- Întărirea capacității de producție a medicamentelor pe linii de fabricație din România.

6. Reorganizarea și optimizarea activității Ministerului Sănătății și a instituțiilor subordonate

- Înființarea unei Direcții de fonduri europene, cu servicii de implementare PNRR și POS
- Reorganizare și eficientizare INSP
- Reorganizare și eficientizare DSP

7. Reforma resurselor umane în sănătate

- Reforma managementului sanitar
 - Creșterea nivelului de pregătire profesională a managerilor de spitale: Introducerea obligativității deținerii de minimum 5 ani de experiență managerială pentru candidații pentru poziția de manager în spitalele publice
 - Crearea unui corp profesional al managerilor din sistemul sanitar, pe baza unor examene de confirmare a cunoștințelor de management sanitar și a abilităților manageriale, din care ordonatorii de credite să poată să selecteze profesioniști pentru conducerea spitalelor
 - Reforma formării personalului mediu din sănătate
 - Admiterea în școlile postliceale pentru asistenți tehnicieni condiționată de promovarea examenului de bacalaureat
 - Examen național de licență, cu subiecte unice la partea scrisă și standardizarea examenului practic
 - Evaluarea și acreditarea instituțiilor de formare de către ARACIS, nu ARACIP.

Dreptul de a alege în Sănătate

- Încurajarea concurenței în sistemul de sănătate astfel încât toți românii să aibă dreptul de a alege în ceea ce privește serviciile și asigurările de sănătate și să beneficieze de sprijinul financiar al statului prin care să poată face efectiv această alegere

DEZVOLTARE ȘI ADMINISTRAȚIE

1. Reforma administrației centrale

- Restructurarea administrației centrale/guvernului și îmbunătățirea cadrului de fundamentare, formulare și implementare a politicilor publice
- Creșterea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației
- Întărirea coordonării la centrul guvernului în vederea îndeplinirii țințelor specifice asumate privind schimbările climatice și dezvoltarea durabilă
- Clarificarea mandatelor și restructurarea ministerelor, agențiilor guvernamentale, companiilor publice pe baza mandatelor clare stabilite și cu cerințe specifice de optimizare a structurii de personal;
- Externalizarea unor servicii în vederea reducerii riscurilor asociate de corupție și a limitării monopolului de stat;
- Interconectarea bazelor de date deținute de toate autoritățile publice și îmbunătățirea sistemului național de colectare a datelor

2. Reforma funcției publice / Priorități PNRR

- Dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil și unitar în sectorul public - asigurarea unei politici de salarizare echitabile și sustenabile din punct de vedere bugetar prin eliminarea discrepanțelor salariale existente în prezent în sistemul bugetar, restabilirea ierarhiilor funcțiilor în cadrul domeniilor de activitate, precum și între domenii de activitate, revizuirea sistemului de acordare a sporurilor, precum și instituirea unui sistem de stimulare a performanței.
- Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate – consolidarea integrității în funcția publică și o eficiență mai bună a proceselor de digitalizare și transparentizare prin asigurarea resurselor necesare de depunere a declarațiilor de avere și de interese în format digital, cu semnătură electronică certificată.
- Recrutare pe model european (EPSO), concurs național unic pe platformă electronică, dosar de candidatură electronic;
- Avansare în carieră și sistem de salarizare bazat pe performanță.
- Introducerea și implementarea cadrelor de competențe în tot sistemul de carieră, parteneriat strategic cu mediul academic pentru formare bazată pe competențe.
- Extragerea aleatorie a subiectelor pentru concursul pe post, precum și a membrilor comisiei de concurs.
- Evaluare externă a competențelor profesionale.
- Dezvoltarea unei politici de mobilitate pe orizontală/rotație în cadrul funcțiilor publice de conducere din administrația publică centrală.
- Promovarea în carieră în funcție de competențe testate extern, performanțe și a sistemului de credite. Instruirea angajaților din domeniul public se va realiza pe baza evaluării nevoilor de învățare, în centre de instruire, nu prin excursii pe bani publici la munte sau la mare.
- Publicarea tuturor concursurilor pentru pozițiile remunerate din fonduri publice pe o platformă unică.
- Transformarea ANFP în agenție cu rol reglementator și garant al condițiilor de calitate, echitate și profesionalism al carierei în funcția publică, inclusiv pentru personalul contractual care activează în instituțiile publice.

3. Reforma mecanismelor de finanțare destinate dezvoltării comunităților locale: PNDL 1, PNDL 2, Programul Anghel Saligny, ANL, Fondul de Rezervă Bugetară

- Asigurarea finanțării pentru proiectele derulate prin **PNDL 1** și **PNDL 2**, respectiv plata facturilor doar după obținerea asigurărilor de realitate și conformitate prin controalele de calitate a execuției.
- Efectuarea unui audit de performanță a PNDL 1 și PNDL 2 și a subprogramelor de finanțare gestionate de CNI pentru intervalul de referință 2013-2021 (Termen 1 martie 2022).
- Reforma structurală a **programului de finanțare Anghel Saligny** prin introducerea amendamentelor propuse deUSR: mecanisme de cheltuire similare fondurilor europene, indicatori de program, criterii de eligibilitate și ordine de priorizare, cofinanțare, decontare pe bază de costuri unitare maxime, alocare pe bază de evaluare rezultată din punctaj, management transparent prin platformă informatică.
- Modificarea condițiilor de acordare a finanțării pentru construcția de locuințe prin **programul ANL** prin instituirea obligativității de asigurare a conectivității la rețelele de utilități. Efectuarea unui audit de performanță, intervalul de referință fiind 2013-2021 (Termen 1 martie 2022).
- Alocarea fondurilor prin mecanismul Fondului de Rezervă Bugetară va fi reglementară specific prin introducerea unor condiții simultane: plafonarea sumelor maxime anuale alocate prin FRB ca procent din PIB, formulă de alocare pe UAT în funcție de numărul de locuitori și de capacitatea financiară proprie, criterii de priorizare în funcție de

urgența investiției în măsura în care solicitările depășesc suma maximă anuală alocată.

4. Modernizarea politicilor de urbanism și amenajarea teritoriului

- Cadastrarea proprietăților statului; implementarea generalizată, la nivelul UAT, al instituțiilor publice și al operatorilor de servicii de interes economic general a instrumentelor digitale de identificare, inventariere, evaluare și stocare de tip GIS;
- Profesionalizarea administrației publice, inclusiv a structurilor de specialitate din domeniul planificării spațiale - amenajarea teritoriului și urbanism - și autorizarea construirii. Este necesară transparentizarea și digitalizarea proceselor de autorizare pentru asigurarea predictibilității, pentru accelerarea investițiilor și pentru reducerea corupției.
- Demararea unui program național de consolidare seismică a clădirilor, cu subprograme pe diferite tipuri de clădiri - publice și private.
- Registrul național digital al clădirilor cu cartea tehnică digitalizată și introducerea de inspecții periodice obligatorii - mai ales la spitale și școli - inspecții pe instalații electrice, obligații de expertizare tehnică periodică și modernizare a instalațiilor.
- Reforma pe fiscalitatea de urbanism (taxe de autorizare, taxe de echipare /de viabilizare, land value capture).

5. Demararea reformei unităților administrativ-teritoriale

- Unitățile administrativ-teritoriale care nu reușesc să se autosustină vor fi stimulate să se comaseze cu cea mai apropiată unitate administrativ-teritorială viabilă din punct de vedere financiar.
- Alternativ, vom stimula crearea de consorții administrative între UAT-uri similare care pot pune la comun servicii publice ce pot fi gestionate mai bine beneficiind de economii de scară.

6. Modernizarea administrației / Priorități PNRR

- Transformarea digitală și adoptarea tehnologiei de automatizare a proceselor de lucru în administrația publică: sprijinirea transformării digitale, creșterea productivității și rezilienței reducerea erorilor și a timpului de prelucrare a cererilor (cetățenilor) adresate autorităților publice, prin adoptarea de soluții de automatizare a proceselor de lucru robotice (RPA).
- Reformarea sistemului național de achiziții publice - creșterea eficienței sistemului de achiziții publice și asigurarea punerii în aplicare integrală și durabilă a Strategiei naționale privind achizițiile publice.

7. Transparența administrației

- Extinderea tipurilor de informații publice publicate „din principiu” pe formate deschise și standardizate conform Legii 544/2001;
- Generalizarea accesului publicului la datele din Sistemul electronic de raportare a situațiilor financiare din sectorul public pentru toți ordonatorii de credit.
- Registrul public al întrebărilor venite conform Legii 544/2001. De multe ori, statul nu răspunde sau nu răspunde corect întrebărilor venite pe Legea 544/2001 privind liberul acces la informații. De aceea, propunem înființarea unui registru public pe site-ul fiecărei instituții în care să se vadă toate cererile venite pe baza Legii 544/2001 și răspunsurile oferite de instituții.

8. Reforma electorală

- Alegeri locale pentru primari în două tururi.
 - Creșterea numărului de parlamentari de Diaspora, pentru o reprezentare proporțională a cetățenilor.
 - Implementarea prevederii adoptate la referendum cu privire la limitarea numărului de parlamentari la 300 în Parlamentul României.
-

MUNCĂ

Prin măsurile propuse țintim să întărim sprijinul pentru angajați și angajatori în pandemie, soluții concrete pentru adaptarea relațiilor de muncă la pandemie și la modernitate și răspunsuri în fața crizei de resurse umane care va încetini dezvoltarea dacă rămâne neadresată. Pe plan social, urmărim reducerea sărăciei și incluziunea și protecția grupurilor vulnerabile, alături de echitatea și sustenabilitatea sistemului de pensii, cu eliminarea pensiilor speciale.

1. Creșterea valorii adăugate a muncii prin formarea și creșterea competențelor resurselor umane

- Pregătirea competențelor pentru industriile viitorului prin stimulente fiscale, acces la fondurile europene destinate formării pentru angajatori, angajați și universități pentru programe recurente de creștere a competențelor și încurajarea programelor și la nivel de sector.
- Prioritate pentru întreprinderile sociale de inserție pentru accesul la stimulentele pentru angajarea persoanelor vulnerabile și debirocratizarea acestora pentru a permite un timp de rambursare la angajator mai scurt de două luni de la aplicare, refacerea legislației și lărgirea practicii de achiziții protejate.
- Reformarea programului „A doua șansă” de la program anual seral la programe bazate pe credite luate în ritmul și în intervalele de timp potrivite beneficiarilor, cu componente de practică, de acces online și de acompaniere în învățare.
- Servicii și infrastructură socială care să elibereze persoane din roluri de îngrijire și asistență familială (pentru copii, vârstnici și persoane cu dizabilități cu autonomie redusă) pentru piața muncii flexibilă cel puțin 300.000 de oameni în patru ani.

2. Scăderea poverii fiscale pe muncă și mecanism predictibil pentru creșterea salariului minim.

- Povara fiscală pe salariile mici este în România printre cele mai mari din Europa. Și de aceea avem cea mai ridicată rată de sărăcie în muncă din toată Europa. Propunem implementarea cu un sector-pilot pentru zero taxe pe salariul minim în care să contribuie și la eliminarea muncii la gri sau la negru.
- Adoptarea unui mecanism predictibil de actualizare anuală a salariului minim pe economie.

3. Flexi-muncă și sprijin pentru munca în pandemie

- Introducerea contractelor de muncă multiflexibile, care permit angajatorilor și angajaților să decidă individual condițiile în care un angajat își desfășoară activitatea, ce vor permite salariaților să realizeze un echilibru mai bun între viața de

familie/personală și locul de muncă. Formele alternative de flexi-muncă pe care le propunem sunt: adaptarea programului de lucru, partajarea locului de muncă, comprimarea săptămânii de muncă, împărțirea atribuțiilor între mai multe persoane, continuarea schemei Kurzarbeit.

4. Linie dedicată de asistență în pandemie pentru angajatori și angajați

- Sprijin și pentru angajatorii IMM-uri, ONG-uri și instituții pentru asigurarea normelor de igienă, securitate în muncă prin o linie telefonică 7/7;
- O pagină de întrebări și răspunsuri actualizat în timp real pentru interpretarea și aplicarea schimbărilor actelor normative și restricțiilor din pandemie, cât și pentru consilierea angajaților asupra drepturilor și responsabilităților lor.

5. Protecție socială și muncă legală în domeniul serviciilor

- Finalizarea unui cadru legal simplificat în domeniul serviciilor, prin acordarea de tichete de muncă pentru lucrătorii sezonieri, zilieri, personalul de menaj și îngrijire și bone. Se va lărgi baza de colectare a contribuțiilor și impozitelor și a beneficiarilor cu cel puțin 30.000 de beneficiari (care vor angaja lucrători casnici) prin intermediul tichetelor de muncă; cel puțin 60.000 de lucrători casnici/prestatori care vor presta servicii prin intermediul tichetelor de muncă.

6. Legea dialogului social și implicarea partenerilor sociali

Actualizarea legii dialogului social și redefinirea sectoarelor economice pentru a facilita posibilitatea negocierilor colective, digitalizarea și transparentizarea dosarelor de reprezentativitate pentru partenerii sociali, întâlniri lunare ale Consiliul Național Tripartit pentru Dialog Social (CNTDS) și invitarea partenerilor sociali, cu rol consultativ, în ședințele CNSU.

7. Pachet de debirocratizare pentru angajatori

Un pachet de debirocratizare actualizabil semestrial prin dialogul cu reprezentanții angajatorilor, cu măsuri ca mutarea contractelor de internship în Revisal de la AJOFM, posibilitatea digitală de acces al contractelor de muncă la punctul de lucru, debirocratizare accesului angajatorilor la obținerea stimulentei de angajare și transparentizarea prin raportări lunare a resurselor disponibile și a timpului mediu de alocare a lor, în parteneriat cu ministerul economiei.

Un nou Revisal avansat, platformă electronică de evidență a salariatilor din Romania (Revisal), interconectata cu alte baze de date publice, capabila sa urmareasca traseul profesional al absolventilor institutiilor de invatamant și competențele dobândite prin formare, la care sa aiba acces individual orice cetățean pentru a verifica contractele sale de muncă precum și plata contributiilor de catre angajatori.

PENSII

8. Desființarea Pensiiilor Speciale

Vom revizui pensiile speciale pentru a le alinia la principiul contributivității, fără să existe categorii profesionale exceptate de la acest principiu.

Măsuri de reducere a decalajului dintre vârsta medie efectivă de pensionare și vârsta nominală de pensionare pentru a încuraja vechimea în muncă.

Oprirea fenomenului pensiilor mai mari decât salariile aceleiași persoane.

Eliminarea indemnizațiilor pentru limită de vârstă din Codul Administrativ ("pensiile speciale ale primarilor/CJ/vice")

9. Recalcularea pensiilor pentru eliminarea inechităților și sustenabilitatea fondului de pensii

- Urgentarea procesului de recalculare a pensiilor pentru eliminarea inechităților, reducerea decalajului dintre vârsta medie efectivă de pensionare și vârsta nominală de pensionare.
- Creșterea plafonului deductibil de contribuții opționale la Pilonul III prin raportarea la salariul mediu brut garantat în plată.
- Creșterea anuală a contribuției la Pilonul II și legislație pentru distribuirea fondurilor către beneficiari.
- Mărirea perioadei în care compensarea prin plata voluntară să fie posibilă („cumpărarea anilor de vechime în muncă”).
- O creștere mai accelerată a pensiilor mici prin introducerea unor metode alternative la creșterea punctului de pensie (ex: a 13-a pensie, plafonată la valoarea pensiei medii) proporțional cu perioada de contribuție.
- Vouchere pentru medicamente și hrană pentru beneficiarii de pensie minimă, până la momentul în care colectarea contribuțiilor la fondul de pensii permite creșterea pensiilor la nivelul acoperirii coșului de consum și al costului lunar al medicamentelor.
- Redevențele din exploatarea gazelor din Marea Neagră vor fi folosite pentru echilibrarea pensiilor românilor prin crearea Pilonului Offshore pentru toți angajații. Fondurile de Pilon Offshore vor investi acești bani pe modelul Pilonului 2.

SOCIAL

10. Garanția pentru un viitor mai bun al copiilor

Asigurarea accesului la educație, sănătate, siguranță, nutriție corespunzătoare și locuire decentă pentru copii, în special pentru cei din categoriile vulnerabile pentru scoaterea din risc de sărăcie / excluziune socială a minimum 700.000 de copii (cca. 50% dintre 1,38 milioane estimați în România în 2020) la orizontul anului 2030. Elaborarea și adoptarea Planului de acțiuni până în martie 2022. Stabilirea unui parteneriat larg între Guvern, autorități locale, societatea civilă și sectorul privat și a unui cadru de monitorizare, alocarea a minimum 5% din cadrul ESF+ 2021-2027.

11. Infrastructură socială pentru familii.

Asigurarea unui nivel decent de locuire prin revizuirea legii locurii sociale și transparentizarea alocării lor și construirea a 4.418 locuințe pentru tineri din comunități și

pentru grupurile vulnerabile. O rețea de centre de zi cu 150 de servicii comunitare pentru copiii în situații de risc și menținerea a 4.500 de copii în familie, continuarea reformei de dezinstituționalizare și creșterea numărului de adopții și scurtarea timpului petrecut de copii în sistemul de protecție. Pachete dedicate de sprijin pentru acces la educație, integrare în muncă și acces la justiție pentru mamele minore, familii monoparentale.

12. Sprijin și creșterea autonomiei și participării la viața comunității a persoanelor cu dizabilități

Raportarea publică la nivelul instituțiilor publice a îndeplinirii obligațiilor de angajare a persoanelor cu dizabilitati și stabilirea unor obiective anuale pe asta.

Redirecționarea taxei pentru angajatori în cazul neocupării procentului minim de persoane cu dizabilități către fonduri dedicate pentru accesibilizare, dispozitive/tehnologii asistive și centre respiro. Înființarea și dotarea a 150 de servicii comunitare pentru persoanele cu dizabilități care vor deservi 1.600 de persoane cu dizabilități pe an. Reintegrarea în locuințe protejate și în comunitate a persoanelor cu dizabilități din centrele mastodont, care se vor fi închide, și modernizarea a 50 de servicii comunitare pentru persoane cu dizabilități.

13. Reforma Venitului Minim de Incluziune

Beneficiarii direcți vor fi cel puțin 30% din actualii beneficiari de Venit minim garantat (VMG) și Alocație pentru susținerea familiei (ASF). 56.700 – beneficiari eligibili ai Venitului Minim de Incluziune, în plus față de beneficiarii eligibili actuali de venit minim garantat / alocație de susținere a familiei.

14. Bunicii comunității. Îngrijirea vârstnicilor

Încurajarea îngrijirii la domiciliu prin mecanisme de decontare și sprijinirea creșterii duratei de viață sănătoasă și a autonomiei (prin programe de prevenție și acces la timp la medicamente). Cartografiere completă la nivel comunitar (comunal/orășenesc/județean) a populației în vârstă potențial dependente sau în situații de risc (de exemplu, sărăcie, probleme de sănătate, izolare, grad ridicat de dependență) și crearea unei rețele de centre de îngrijire de zi și de reabilitare pentru persoanele în vârstă, 71 de centre de servicii de zi, care vor oferi asistență socială și servicii de reabilitare, iar fiecare va avea cel puțin o echipă mobilă de furnizori de servicii pentru persoanele în vârstă care nu se pot deplasare.

15. Instituții și servicii care sprijină cu adevărat

Continuarea eforturilor interministeriale pentru protecția victimelor violenței domestice (brățările electronice și adăposturi), combaterea traficului de persoane, dezinstituționalizare, extinderea numărului de comunități cu servicii comunitare integrate.

Reformarea și dotarea corespunzătoare (inclusiv prin actualizarea platformelor online și transparentizarea informațiilor(a ITM, ANOFM și ANPIS și a structurilor teritoriale).

FONDURI EUROPENE

1. Continuarea debirocratizării fondurilor europene

- Eliminarea zecilor de dosare și a hârtiilor tipărite. Raportare electronică.
- Automatizarea procesării cererilor de rambursare din aplicația MYSMIS (MIPE va aplica la fondurile din PNRR pentru automatizarea proceselor și va ajuta beneficiarii în scrierea cererilor cu ajutorul roboților).
- Crearea unei biblioteci a beneficiarului în contul de MYSMIS pe categorii: documente statutare, documente financiare, resurse umane etc., care să fie bifate la scrierea unei cereri, fără a fi nevoie de o nouă încărcare în aplicație la depunerea unui alt proiect;
- Interoperabilitate MySMIS cu alte baze de date (SEAP, ONRC, Registrul Asociațiilor și Fundațiilor, MAI).
- Execuție bugetară automată în MYSMIS pe fiecare proiect (cu sumele totale din buget, sumele cheltuite și sumele disponibile pe fiecare linie bugetară).
- Extinderea procedurii costurilor simplificate la toate programele operaționale.

2. Organizarea rapidă a cadrului de implementare a PNRR

Conform Mecanismului de implementare și control aprobat de către Comisia Europeană ca Anexă la PNRR în perioada imediat următoare, pentru a putea asigura îndeplinirea Țintelor asumate pentru trimestrul 4 din 2021, respectiv pentru a putea transmite prima cerere de plată la sfârșitul trimestrului 2 din 2022 sunt urgente **(Termen 15 noiembrie)**:

- Adoptarea legislației naționale și a cadrului procedural pentru implementarea PNRR:
 - Mecanisme de implementare, fluxuri financiare, control și HG norme de aplicare
 - Proceduri interne pentru Sistemul de Management și Control
 - Ghiduri de accesare
- Crearea sistemului informatic al PNRR
- Operaționalizarea structurii de coordonare a PNRR din cadrul MIPE – Direcția Generală PNRR - transferuri, mutări, precum și reluarea concursurilor întrerupte la începutul lunii septembrie
- Desemnarea/crearea structurilor MIPE pentru implementarea componentelor aflate în responsabilitatea MIPE (instrumente financiare, turism, microelectronice, digitalizare IMM)

Începerea implementării măsurilor din PNRR aflate în responsabilitatea MIPE - termen: 1 decembrie 2021.

3. Programarea fondurilor de coeziune 2021-2027

Pentru încadrarea într-un calendar care să permită începerea implementării programelor operaționale aferente perioadei 2021-2027, sunt urgente:

- Finalizarea negocierilor cu Comisia Europeană pentru:
 - definitivarea și transmiterea spre aprobare a Programelor Operaționale (termen: 15 decembrie pentru Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială, Programul Operațional Educație și Ocupare, Programe Operaționale

Regionale și Programul Operațional Asistență Tehnică, Programul Operațional Transport și 1 martie 2022 pentru Programul Operațional Dezvoltare Durabilă, Programul Operațional Tranziție Justă și Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare).

- definitivarea și transmiterea propunerilor pentru cele 3 ITI-uri agreate cu Comisia Europeană COM (termen: 15 decembrie 2021)
- îndeplinirea condițiilor favorizante (termen: 15 decembrie 2021)
- Adoptarea legislației naționale pentru reglementarea mecanismelor de implementare și a fluxurilor financiare, respectiv a legislației pentru controlul și recuperarea cheltuielilor neeligibile (termen: 30 noiembrie 2021)
- Adoptarea legislației necesare pentru definitivarea statutului de AM-uri a celor 8 ADR-uri care vor gestiona Programele Operaționale Regionale (termen: 15 decembrie 2021)
- Finalizarea procesului de reorganizare a MIPE (inclusiv reluarea concursurilor întrerupte la începutul lunii septembrie) pentru a putea asigura structura administrativă și instituțională în vederea operaționalizării AM-urilor aferente perioadei 2021-2027 (termen: 1 martie 2022).
- Autoritățile de Management actuale din MIPE vor rămâne (cu excepția viitoarei AM Transport) și vor gestiona programele operaționale viitoare, astfel: AM POCU va gestiona Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială și Programul Operațional Educație și Ocupare, AM POC va gestiona Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, AM POIM va gestiona Programul Operațional Dezvoltare Durabilă, Programul Operațional Sănătate și Programul Operațional Tranziție Justă.
- Emiterea și aprobarea Ghidurilor de finanțare (termen: 30 iunie 2022)
- Accreditarea sistemelor de management și control pentru AM aferente PO 2021-2027 (termen: 31 decembrie 2022).

JUSTIȚIE

1. Garantarea independenței justiției

- Desființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție. Guvernul va susține adoptarea de către Parlament a proiectului de lege privind desființarea SIIJ în forma promovată de Guvern, cu eliminarea amendamentelor adoptate la Camera Deputaților.
- Vom propune reorganizarea Inspecției Judiciare în două inspecții judiciare distincte – una pentru judecători și una pentru procurori, astfel încât să fie oferite garanții sporite de independență și imparțialitate.
- Numirea și revocarea procurorilor de rang înalt, prin diminuarea factorului politic. Vom promova un mecanism de numire transparent și echilibrat. Avem în vedere creșterea rolului Secției pentru procurori din cadrul CSM în cadrul acestei proceduri, în conformitate cu recomandările GRECO. Având în vedere hotărârea CEDO în cauza Kovesi contra României, considerăm necesară reglementarea expresă a posibilității de contestare în instanță a actului de revocare a procurorilor de rang înalt.

- Reforma Consiliului Superior al Magistraturii are în vedere, între altele, modalitatea de alegere a membrilor CSM, păstrându-se alegerea pe niveluri, dar cu participarea la vot a tuturor judecătorilor și procurorilor. De asemenea, avem în vedere modificarea regulilor referitoare la revocarea membrilor CSM astfel încât instituția revocării să nu fie doar un instrument iluzoriu, ci unul efectiv.
- Eliminarea restricției libertății de exprimare a magistraților. Guvernul se angajează să elimine orice limitări actuale ale libertății de exprimare a magistraților și să înlăture riscul aplicării unor sancțiuni disciplinare pentru delikte de opinie.
- Vom extinde sfera conceptului de independență a procurorului, stabilind faptul că procurorul este independent, în condițiile prevăzute de lege, nu doar în soluțiile dispuse, ci și în efectuarea și supravegherea urmăririi penale.
- Promovarea la ÎCCJ se va realiza numai pe bază de concurs, pe baza unor criterii obiective de apreciere a performanțelor profesionale și prin susținerea unei probe scrise.
- Consolidarea independenței justiției se va realiza în principal prin adoptarea celor 3 noi legi ale Justiției care vor fi înaintate Parlamentului, după efectuarea unor modificări, până la sfârșitul anului 2021. Ne angajăm la respectarea obligațiilor noastre care decurg din rapoartele MCV, recomandările GRECO, avizele Comisiei de la Veneția și din Mecanismul „Stat de Drept”, precum și a hotărârilor CEDO și CJUE. Avem în vedere inclusiv întărirea principiului prevalenței dreptului european asupra celui intern prin reglementarea expresă a unor abateri disciplinare împotriva magistraților care încalcă hotărârile instanțelor europene.

2. Întărirea luptei anticorupție și a luptei împotriva criminalității organizate

- Guvernul va adopta în prima jumătate a lunii noiembrie 2021 Strategia Națională Anticorupție pentru perioada 2021-2025.
- Ne asumăm asigurarea suportului logistic și uman atât pentru DNA, cât și pentru DIICOT: mijloace tehnice pentru interceptări, suplimentarea schemei de personal (ofițeri de poliție, procurori, personal auxiliar), achiziționare de hardware și software etc.
- Deoarece atât DIICOT, dar mai ales DNA se confruntă cu probleme de personal, este necesară și reșezarea condițiilor de vechime cerute de lege pentru promovarea la diferite unități de parchet, precum și la DNA și DIICOT, astfel încât pe de o parte să fie respectate principiile prevăzute în decizia CCR nr. 514/2021, iar pe de altă parte să fie asigurată necesitatea lărgirii bazei de selecție.
- Vom urmări cu atenție implementarea Strategiei Naționale împotriva Criminalității Organizate prevăzute de H.G. nr. 930/2021.
- Pentru întărirea instituțională a DNA și DIICOT în luna noiembrie 2021 ministrul Justiției va relua procedura de selecție pentru funcțiile de conducere vacante, asigurându-se transparența și obiectivitatea procesului de selecție.
- Ne asumăm asigurarea permanentă a suportului material și logistic pentru Structura de sprijin a procurorilor europeni delegați în România.
- Ne propunem ca în prima jumătate a lunii noiembrie 2021 să promovăm, în procedură de urgență, proiectul de modificare a legii avertizorilor de integritate.

3. Politică penală coerentă și echitabilă

- Recuperarea prejudiciilor rezultate din infracțiuni. În scopul eficientizării activității de recuperare a creanțelor provenite din infracțiuni este necesară urmărirea îndeaproape a tuturor obiectivelor cuprinse în Strategia națională privind recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni adoptată prin HG nr. 917/2021. Creșterea valorii activelor sechestrate gestionate de Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate se va realiza prin construirea a trei noi depozite pentru bunurile confiscate din fonduri obținute prin PNRR. Legea de modificare a legii nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea ANABI care va fi adoptată până în trimestrul 2 al anului 2022 va extinde mandatul instituțional al ANABI și va cuprinde înființarea unui Mecanism Național de Prevenire a Criminalității, prin reinstituirea dispozițiilor referitoare la reutilizarea socială a sumelor recuperate în următoarele scopuri: protecția victimelor infracțiunilor, prevenirea criminalității, educație juridică, consolidarea capacității administrative, inclusiv logistice, a instituțiilor abilitate cu identificarea, administrarea și valorificarea bunurilor sechestrate.
- „DNA-ul pădurilor”. Avem în vedere înființarea unor structuri specializate în cadrul Parchetului General care să investigheze acest tip de infracțiuni. Anchetarea infracțiunilor grave de mediu urmează însă să fie anchetate de către DNA, scop în care se va reaseza competența DNA și i se vor aloca toate resursele necesare. Proiectul de lege va fi înaintat Parlamentului până la sfârșitul anului 2021.
- Punerea în acord a Codului penal și a Codului de procedură penală cu deciziile CCR. Cele două proiecte de lege de punere în acord a Codului penal și a Codului de procedură penală cu numeroasele decizii ale Curții Constituționale pronunțate în ultimii ani vor fi înaintate Parlamentului până la jumătatea lunii decembrie 2021.
- Evaluarea și propunerea unor modificări de substanță a legislației penale. Evaluarea integrală a celor două coduri va fi realizată până la sfârșitul anului 2022. Dacă se vor impune unele modificări în regim de urgență, acele modificări vor fi efectuate punctual, în mod excepțional, înaintea finalizării evaluării integrale a codurilor.
- Trecerea unei părți a poliției judiciare în subordinea parchetelor. Avem în vedere trecerea unei părți a poliției judiciare în subordinea parchetelor, inclusiv din punct de vedere administrativ, astfel încât această măsură să sprijine activitatea de cercetare penală a parchetelor. Recrutarea acestor polițiști urmează să fie făcută de către parchete.
- Reintegrarea socială a persoanelor care au comis infracțiuni. Ministerul Justiției se va asigura de implementarea Strategiei Naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2020-2024. Este necesară totodată finalizarea procesului de adoptare a noului statut al personalului de probațiune. Proiectul de lege va fi transmis Parlamentului până la sfârșitul lunii noiembrie 2021. Ministerul Justiției are ca obiectiv consolidarea capacității sistemului de probațiune prin asigurarea unei infrastructurii fizice – sedii pentru serviciile de probațiune și structura centrală, respectiv dotările necesare (mobilier, echipamente IT etc.). Vom acționa în vederea suplimentării și finanțării anuale a schemei de personal pentru sistemul de probațiune.
- Măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție în raport cu standardele CEDO (implementarea Memorandumului cu tema *Aprobarea Planului de acțiune pentru perioada 2020-2025*, elaborat în vederea executării hotărârii-pilot Rezmiș și alții împotriva României, dotarea la standardele corespunzătoare a celor 6 spitale-penitenciare, dezvoltarea infrastructurii sistemului penitenciar pentru a avea capacitatea de a asigura cel puțin 7.000 de noi locuri de muncă pentru persoanele private de libertate).

4. Justiție eficientă, profesionistă și transparentă

- Vom asigura resursele financiare pentru buna funcționare a instanțelor judecătorești și a parchetelor.

- În perioada următoare, este necesară ocuparea posturilor vacante din magistratură, dar și creșterea numărului de grefieri cu cca. 200 de grefieri/an până la atingerea unui raport personal auxiliar/judecător de 1,5.
 - Grupul de lucru interinstituțional înființat pentru redesenarea hărții judiciare, inclusiv prin desființarea unor instanțe și parchete fără un volum mare de activitate.
 - Este necesară continuarea demersurilor de auditare a modalității de repartizare aleatorie a dosarelor.
 - De asemenea, este necesară susținerea proiectului de lege referitor la transferul magistraților care are ca scop punerea în acord a legislației cu decizia CCR nr. 454/2020.
 - O urgență foarte mare o reprezintă și promovarea proiectului de lege care se referă la procedura punerii sub interdicție, pentru punerea în acord a legislației cu decizia CCR nr. 601/2020. Legea va fi promovată în cursul lunii noiembrie 2021.
 - Simplificarea achitării taxelor judiciare de timbru. Vom promova înființarea de puncte de plată la sediile tuturor instanțelor judecătorești, precum și lansarea unei platforme online și a unei aplicații pentru telefoanele mobile.
 - Digitalizarea sistemului judiciar. Ministerul Justiției va acționa pentru realizarea upgrade-ului tehnologic pentru modernizarea infrastructurii IT din sistemul judiciar. La începutul anului 2022, estimăm adoptarea aceleiași soluții pentru dosarul electronic, la nivelul întregii țări. În cadrul PNRR, vor fi finanțate achizițiile pentru o parte din echipamentul de sprijin ca parte a proiectului de virtualizare, care va facilita tranziția de la ECRIS IV la ECRIS V, înființarea centrului de date pentru sistemul judiciar care va găzdui, de asemenea, ECRIS V, achiziționarea de calculatoare și alte echipamente pentru utilizatorii finali.
 - Alte investiții. Ministerul Justiției va impulsiona continuarea proiectului „Cartierul pentru Justiție”. De asemenea, ne asumăm continuarea tuturor investițiilor realizate atât din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Justiției, din fonduri rambursabile obținute de la Banca Mondială sau realizate din bugetul Ministerului Dezvoltării, prin Compania Națională de Investiții. Cu fondurile obținute prin PNRR vor fi construite trei noi sedii de instanțe.
 - În contextul în care actuala strategie de dezvoltare a sistemului judiciar a avut în vedere orizontul de timp 2015-2020, se impune elaborarea unei noi strategii și a unui plan de acțiune aferent pentru perioada 2022-2025. Adoptarea strategiei va fi efectuată în primul trimestru al anului 2022.
- 5. Fără penali în funcții publice**
- Fără penali în funcții publice. Ne angajăm ferm să punem acest proiect în aplicare. Avem în vedere votarea textului susținut de un milion de cetățeni și în Senat, după care urmează organizarea referendumului de schimbare a Constituției în primele trei luni după încetarea pandemiei de COVID-19.

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

1. Adoptarea unui „Cod al transporturilor” pentru accelerarea investițiilor - un pachet legislativ dedicat eficientizării procedurilor de pe parcursul ciclului de viață a proiectelor;
2. Atragerea de profesioniști în companiile statului - prin asigurarea unui mediu stabil, coerent și motivant pentru îndeplinirea obiectivelor strategice;
3. Creșterea capacității de implementare a investițiilor și a măsurilor pentru reducerea pierderilor și creșterea încasărilor;
4. Accelerarea proiectelor aflate în derulare - prin stabilirea unor echipe dedicate pentru monitorizarea, anticiparea și soluționarea blocajelor de pe proiecte printr-un management proactiv;
5. Demararea de noi proiecte de investiții în infrastructură prin promovarea unor documentații mature și bine fundamentate;
6. Reînnoirea rapidă și eficientă a infrastructurii existente de transport;
7. Investiții în infrastructură rutieră
 - Finanțate din **PNRR** (3.095 miliarde de euro pentru 434 de kilometri de autostradă, 52 de stații electrice, 625 de hectare perdele forestiere, 18 parcări securizate)
 - A 7 - Ploiești – Buzău; A 7 - Buzău – Focșani; A 7 - Focșani – Bacău; A 7 - Bacău – Pașcani; A 8 - Tg. Mureș – Miercurea Nirajului + Leghin - Moțca; A 3 - Nădășelu – Poarta Sălajului; A 1 - Margina - Holdea
 - Finanțate din **POIM** (2014-2020), **POT** (2021-2027), bugetul de stat și alte surse conform unui program de investiții derulat pe minimum 10 ani pentru 3.200 de kilometri de autostrăzi, drumuri expres și centuri ocolitoare.
 - Autostrada A1 Sibiu - Pitești; Autostrada A0 de centură București; Autostrada A8 Tg. Mureș - Iași - Ungheni; Autostrada A13 Sibiu - Brașov - Bacău; Autostrada A10 Sebeș - Turda; Autostrada A3 Ploiești - Comarnic - Brașov; Autostrada A3 Transilvania Tg. Mureș - Cluj - Zalău - Oradea; Autostrada Timișoara - Moravița; Autostrada A7 Pașcani - Suceava - Siret; Drumul expres Craiova - Pitești; Podul suspendat peste Dunăre de la Brăila; Drumuri expres: DX Focșani/Buzău - Brăila - Tulcea - Constanța, DX Bacău - Piatra Neamț, DX Tișița - Albița, DX Arad - Oradea, DX Brăila - Galați, DX Tg. Jiu - Craiova, Oar - Satu Mare; Drum de mare viteză (A sau DX) București - Târgoviște, Craiova - Lugoj, București - Alexandria, Satu Mare - Baia Mare - Dej - Bistrița - Vatra Dornei - Suceava, Cluj Napoca - Dej; Alternativa Techirghiol, drumurile de legătură Giurgiu - pod Prieteniei, Timișoara - A1, Cluj Napoca - A3, Rm. Vâlcea la A1; Variantele ocolitoare București, Cluj Napoca, Timișoara, Iași, Bârlad, Tecuci, Tg. Jiu, Tg. Mureș, Satu Mare, Craiova, Zalău, Galați, Sf. Gheorghe, Arad, Rm. Vâlcea, Sighișoara, Giurgiu, Vaslui, Pitești, Mediaș, Beclean, Reghin; Modernizare drumuri naționale: DN28B Botoșani - Tg. Frumos, DN29D Botoșani - Ștefănești, DN 2L Soveja - Lepșa, DN76 Oradea -

Deva, DN6 Alexandria - Craiova, DN51 Alexandria - Zimnicea, DN52 Alexandria - Turnu Măgurele, DN71 Târgoviște - Sinaia, DN73 Câmpulung - Brașov

8. Investiții în infrastructura feroviară

- Finanțate din PNRR (3,48 miliarde de euro pentru infrastructură și 416 milioane de euro pentru achiziții / modernizare material rulant)
 - 315 kilometri linii de cale ferată modernizate cu o capacitate crescută cu 30% și cu sistem ERTMS 2 instalat: Arad - Timișoara - Caransebeș și Cluj Napoca - Episcopia Bihor; 110 km linii de cale ferată electrificată: Constanța - Mangalia, (Electrificare + Reînnoire + dublare pe anumite sectoare + sistem de semnalizare centralizată) și Videle - Giurgiu (Electrificare + Reînnoire); 2536 km de căi ferate reînnoite cu o viteză mărită la minimum 100 km/h - din care 2163 km linie desfășurată cu reparații de tip Quick Wins pentru creșterea vitezei de rulare + 263 km reînnoire + 110 electrificare + reînnoire; 973 km de cale ferată și 121 stații CF cu centralizări electronice și electro-dinamice;
 - Modernizare / achiziție material rulant:
 1. Achiziție de 20 de trenuri electrice și 12 trenuri cu hidrogen;
 2. Modernizare a 55 de locomotive electrice capabile de viteza de 160 km / h și tractarea trenurilor de până la 16 vagoane;
 3. Achiziție de 16 noi locomotive electrice cu 4 axe cu sistem ERTMS capabil de o viteză de 160 km / h și tractarea trenurilor până la 16 vagoane;
 4. Modernizare a 20 de locomotive de manevră de la motorină la electricitate și plugin;
 5. Modernizare a 139 de vagoane (30 de vagoane de dormit, vagoane cusetă, vagoane de restaurant și bistro și 109 vagoane de clasă pentru trenurile InterCity, InterRegio și Regio).
 - Dezvoltarea rețelei de transport cu metroul în București și Cluj-Napoca (12.7 km - lucrări de rezistență structurală, stații, tuneluri, galerii)
 1. M4: București - Secțiunea 1: Gara de Nord - Filaret (6 stații);
 2. M1: Cluj – Secțiunea 1: Sf. Maria - Europa Unit (9 stații).
- Finanțate din **POT / CEF** 2021 - 2027, bugetul de stat și alte surse conform unui program de investiții derulat pe minimum 10 ani (10 miliarde de euro)
 - Reabilitarea liniei de CF Frontiera Curtici – Simeria pentru circulația trenurilor cu viteza max.de 160 km/h, tronsonul 2: 614 - Gurasada și Tronsonul 3: Gurasada - Simeria (FAZA I și II)

- Modernizarea liniei CF București Nord - Jilava - Giurgiu Nord - Frontieră, cu redeschiderea circulației feroviare pe podul peste râul Argeș;
- Modernizarea a 47 de stații CF;
- Lucrări de reabilitare pentru poduri, podețe și tuneluri (la toate regionalele CF);
- Modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată;
- Lucrări în stațiile Fetești și Ciulnița de pe linia de cale ferată București - Constanța;
- Modernizarea liniei de cale ferată Craiova - Caransebeș;
- Modernizarea liniei de cale ferată Ploiești Triaj – Focșani;
- Modernizarea liniei de cale ferată Focșani - Roman;
- Modernizarea liniei de cale ferată Roman - Pașcani – Iași - Frontieră;
- Modernizarea liniei de cale ferată Pașcani – Dărmănești;
- Modernizarea liniei de cale ferată Dărmănești - Vicșani;
- Modernizarea infrastructurii Metropolitane București, Cluj, Brașov, Timișoara, Iași;
- Modernizarea secțiunii feroviare Predeal - Brașov;
- Racorduri feroviare pentru aeroporturile Brașov și Timișoara;
- Modernizarea liniei CF Brașov - Sighișoara;
- Modernizarea secțiunii de cale ferată Craiova – Calafat;
- Achiziție sisteme „Trenuri de lucru” pentru a crește capacitatea tehnică a CFR SA, administratorul infrastructurii feroviare;

9. Reforme

- Reforma sistemului de taxare a utilizării infrastructurii rutiere pe principiul „poluatorul plătește” pentru vehiculele de tonaj greu poluante;
- Adoptarea Strategiei naționale privind siguranța rutieră și a pachetului legislativ aferent, precum și implementarea de măsuri pentru reducerea cu 45% a numărului de puncte negre;
 - reducerea cu 25% a numărului de victime rezultate din accidente în trafic;
 - reducerea cu 45% a numărului de puncte negre de pe rețeaua de drumuri naționale;
 - Instalarea a 1.000 de sisteme de verificare a vitezei, 300 de radare mobile și 500 de camere video, până în trimestrul IV, 2024, pentru creșterea controalelor de aplicare a limitelor de viteză și respectarea regulilor de siguranță rutieră;
- Creșterea atractivității transportului pe calea ferată prin creșterea ponderii materialului rulant nou achiziționat sau modernizat (cu până la 35%) pentru un randament maxim și creșterea numărului de pasageri;
- Integrarea transportului naval cu alte moduri de transport și creșterea cu 15% până în anul 2026 a transportului de mărfuri pe Dunăre;
- Creșterea capacității administrative pentru derularea proiectelor, accelerarea investițiilor și eficientizarea cheltuirii banului public prin:

- Întărirea funcției de strategie și monitorizare a Ministerului Transporturilor și Infrastructurii;
- Operaționalizarea CNIR și reorganizarea CNAIR;
- Reorganizarea companiilor din subordinea MTI, precum CNCF CFR SA, SNTFC CFR Călători, Metrorex, TAROM, CNAB;
- Întărirea instituțiilor cu atribuții de control precum ISCTR, RAR, ARR, AFER, AIAS, AACR;
- Implementarea de măsuri pentru reducerea pierderilor și creșterea încasărilor;
- Creșterea gradului de digitalizare atât în activitatea operațională curentă, cât și în interacțiunea cu publicul.

Educație

1. Digitalizarea educației prin PNRR

- Elaborarea cadrului legislativ:
 - Act normativ care definește **standardele minime pentru echipamentele IT** care să asigure calitate în procesul de educație online.
 - Act normativ care stabilește **profilul viitorului cadru didactic competent digital**, la un nivel superior de sofisticare, în concordanță cu Cadrul European al Competențelor Digitale ale Cadrelor Didactice.
 - Act normativ privind evaluarea competențelor digitale ale elevilor.
 - Act normativ privind organizarea inspecției școlare (monitorizarea și evaluarea procesului de educație online).
- Dezvoltarea unei **platforme de evaluare online** a competențelor elevilor.
- Integrarea unor module de dezvoltare a competențelor digitale a cadrelor didactice la nivel de licență și master în concordanță cu cadrul european comun pentru competența digitală a educatorilor (DigCompEdu).
- **Update tehnologic digital al școlilor:** 5.200 de școli dotate cu tehnologie pentru laboratoare IT; cel puțin 1.100 de laboratoare SMART; 67.000 de resurse educaționale deschise (RED) cuprinzând „manuale” adaptate mediului online pentru toate disciplinele și toate nivelurile de învățământ secundar, conținuturi educaționale digitale pe trei niveluri diferite de cunoaștere (remedial, accesibil, performant), resurse pentru educația incluzivă vizând elevii cu dizabilități, sportivii sau elevii spitalizați.

2. Dreptul de a alege în educație

- Debirocratizarea și flexibilizarea procesului de înființare și funcționare a grădinițelor, școlilor și liceelor private.
- Debirocratizarea și regândirea ARACIP.

3. Reforma guvernantei sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului școlar

- Recrutarea directorilor și directorilor adjuncți de către Consiliile de administrație ale unităților de învățământ.
- Organizarea de programe de formare pentru managerii școlari și membrii Consiliului de Administrație.
- Deschiderea ocupației de manager școlar către alte categorii de profesioniști în management.
- Desființarea inspectoratelor școlare și mutarea centrului de decizie de la nivelul politic (minister și primărie) la nivelul consiliului de administrație al școlii, pentru școlile publice.

4. Reforma curriculară

- Un curriculum național suplă, eficient, orientat spre dezvoltarea de competențe completat în proporție de peste 30% de curriculum a decizia elevului/ școlii/ comunității.
- Realizarea în regim de urgență a planurilor-cadru și a programelor școlare pentru liceu;
- Sistemul de învățământ preuniversitar românesc se confruntă cu numeroase probleme în ceea ce privește nivelul dar și interesul scăzut al elevilor pentru învățare, un declin vizibil al stării de bine a elevilor, cadre didactice demotivate. Sistemul educațional trebuie să vireze de la livrare de cunoștințe la dezvoltare de competențe, de la așteptări nerealiste de performanță academică înaltă la preocuparea reală pentru starea de bine a elevilor, de la conținuturi educaționale detaliate și impuse centralizat la libertatea profesorilor de a descoperi activ, autonom și asumat soluții ajustate secolului 21, așa cum deja fac o parte din resurse proprii în ciuda sistemului care descurajează asta. Vom pune bazele unui proces autentic de reformă curriculară, Curriculum 2.0 pentru o economie globală care să pregătească generațiile viitoare să facă față unor schimbări rapide în societate.

5. Extinderea programului „Masă caldă în școli” și a programului „Școală după școală”

- Recalibrarea și extinderea programului de masă caldă în școli astfel încât să ajungă în primul rând la cei mai vulnerabili dintre copii utilizand sistemul Harta școlilor defavorizate cu ținta de a ajunge la minim 150.000 de elevi.
- Încurajarea parteneriatelor locale între APL și alți actori locali privați (ONG sau întreprinderi) care livrează servicii de masă caldă și/ sau programe „Școală după școală”.

6. Învățământul dual

- elaborarea unui pachet de măsuri care să urmărească reforma profundă și creșterea atractivității rutei tehnologice prin asigurarea unui parcurs complet la nivel secundar și terțiar (calificări nivel 3 - 7).
- stimularea mediului de afaceri să se implice la o scară mai largă în pregătirea viitoareii forțe de muncă calificată.

- 10 noi campusuri tehnologice integrate (finanțare din PNRR).

7. Implementarea cadrului strategic pentru un învățământ superior echitabil vizând obiectivele acestuia:

- Introducerea unui sistem performant de combatere a plagiatului.
- Conectarea curriculei universitare de nevoile economiei reale prin implicarea mediului privat.
- Asigurarea legăturii dintre mediul universitar și industrie pentru dezvoltarea cercetării în cadrul universităților.
- Auditul școlilor doctorale prin raportare la standarde internaționale.
- Revizuirea condițiilor de acreditare a instituțiilor de învățământ superior.

8. Dezvoltarea educației antepreșcolare prin construcția de creșe

- Construirea a 110 creșe în cadrul PNRR, care să permită accesul a minimum 9.400 de copii, cu precădere din mediile defavorizate;
- Prioritizarea formării profesionale pentru educatori-puericultori;
- Finanțarea pe baza costului standard per copil a educației în creșe, inclusiv pentru creșele private.

9. Cariera didactică

- Finalizarea sistemului integrat de management al carierei didactice prin constituirea unui registrului de portofolii digitale ale profesorilor. Eliminarea “dosarelor cu șină” necesare la fiecare concurs sau examen. Un singur link la portofoliul propriu actualizat oricând pe parcursul anului poate da dreptul profesorului de a se înscrie. Acest registru va reprezenta și o bază de date utilă pentru diagnoză și elaborare de politici publice.
- Elaborarea unei politici publice și a cadrului legislativ pentru reforma carierei didactice vizând următoarele aspecte:
 - Formarea inițială și procesul de recrutare al viitorilor profesori;
 - Angajarea și numirea pe post, stabilirea unor criterii clare de evaluare a performanțelor;
 - Formarea profesională continuă a cadrelor didactice;

10. Recuperarea decalajului educațional și al pierderilor educaționale ale copiilor în pandemie

Pe perioada pandemiei deja elevii de nivel primar au făcut “școală online” 111 zile, iar elevii de gimnaziu și liceu 159 zile dintr-un total de aproximativ 165 de zile de școală anuale. La acestea, pentru mulți alți elevi, s-au acumulat zile suplimentare de școală online iar pentru o parte din copii, în lipsa dotărilor tehnice și a accesului la internet, nici măcar școala online nu a fost posibilă. Au lipsit testările și accesul la educație remedială a fost posibil doar pentru 5% dintre elevi).

Soluțiile vizate sunt regândirea conținuturilor învățării pentru fiecare nivel de învățământ astfel încât să ne asigurăm că la finalul unui ciclu elevii să fi dobândit competențele prevăzute de programă (recuperarea celor 100 de zile aproape pierdute), extinderea și optimizarea programului de educație remedială ținut pe elevii din ani terminali, dezvoltarea de conținut educațional împreună cu parteneri și criterii de autorizare a acestui conținut, centru online de suport pentru ghidarea profesorilor în adaptarea la predarea online, sprijin pentru sănătatea psiho-emoțională a copiilor prin acces la programe dedicate, finalizarea platformei virtuale de educație prea mult amânate.

TINERET ȘI SPORT

Sport

Prin setul de măsuri de mai jos, ne propunem să creștem rata de practicare și de implicare a românilor în sport. În prezent, nu avem o comunitate sportivă suficient de bine conectată la agenda de zi cu zi a cetățeanului, iar asta face ca potențialul sportului de a face bine și în România să rămână neatins.

1. O nouă lege a sportului

Printr-o nouă lege, vizăm modificarea modelului actual de implicare a autorităților publice (începând cu cele de la nivel local) în sport, transformându-le pe acestea din furnizor direct de servicii și activități sportive în susținător (inclusiv financiar) al sportului asociativ. De asemenea, noul cadru legal va stabili o proporție echilibrată de finanțare între susținerea sportului amator (în special când vine vorba de copii și juniori) și cel profesionist.

2. Programe dedicate sportului pentru persoane cu dizabilități

Vom avea în vedere înființarea unui program național de utilitate publică, gestionat de Ministerul Tineretului și Sportului (MTS), pentru finanțarea directă de către acesta (prin DJST-uri) a sportului pentru persoane cu dizabilități. Tot prin intermediul programului, vom stimula financiar implicarea federațiilor naționale în susținerea inițiativelor lor referitoare la dezvoltarea sportului pentru persoane cu dizabilități în cadrul ramurilor sportive pe care acestea de guvernează.

3. Repornirea relației sport-școală prin revitalizarea competițiilor sportive școlare și dezvoltarea sportului universitar

Ne propunem implicarea MTS în creșterea amploarei sistemului competițional sportiv școlar, vizând finanțarea adecvată a Olimpiadei Naționale a Sportului Școlar, Olimpiada Gimnaziilor, dar și înființarea de competiții dedicate copiilor nelegitimați la structuri sportive. Implicarea MTS în dezvoltarea sportului universitar.

4. Un nou model de sprijinire a activității federațiilor sportive naționale

Finanțarea federațiilor sportive naționale se va face și în funcție de abilitatea lor de a crește numărul de structuri sportive amatoare și totodată a legitima și păstra activi noi sportivi. În același timp, finanțarea federațiilor va acoperi inclusiv propunerile lor pentru dezvoltarea „la firul ierbii” a propriilor ramuri sportive. În plan normativ, aceste demersuri vor fi realizate printr-o nouă metodologie de finanțare a federațiilor sportive naționale.

5. Un program de finanțare dedicat asigurării sustenabilității clubului amator

Programul va avea în vedere susținerea de inițiative care vor contribui la *creșterea numărului de voluntari* (ex.: amenajarea de spații tip „club-house”), *atragera mai multor practicanți* (montarea de instalații de noaptea pentru a permite sportul după școală sau după muncă), *creșterea implicării în cluburi a grupurilor marginalizate* din punct de vedere sportiv (fete/femei, minorități etnice, persoane cu dizabilități, ș.a.) și inclusiv *creșterea capacității cluburilor de a atrage finanțări noi*.

Programul se va derula prin DJST-uri, iar scopul lui este să crească puterea clubului amator de a atrage mai mulți practicanți și de a crea comunități de susținători (voluntari, sponsori, simplii fani) în jurul lui.

6. Programul „Echipa națională de juniori se formează la școală”

Vom înființa un program național de utilitate publică gestionat de către Ministerul Tineretului și Sportului (MTS) și Ministerul Educației, în cooperare cu federațiile sportive naționale, destinat formării și pregătirii loturilor naționale de juniori în cadrul unor clase speciale cu profil vocațional sportiv.

Tineret

Ne propunem o Românie cu și pentru tineri acum, în care aceștia sunt implicați și susținuți să își împlinescă aspirațiile aici, pentru a fi arhitecții propriilor lor vieți și a contribui la dezvoltarea comunității lor. În acest sens, propunem un set de măsuri concrete pentru sprijinirea tinerilor și a sectorului de tineret:

1. Aplicarea noii Legi a Tineretului

Dezvoltarea și adoptarea normelor metodologice necesare în urma adoptării iminente a noii Legi a Tineretului pentru a facilita punerea ei în aplicare în cel mai scurt timp. În principal, sunt avute în vedere standardele de calitate pentru activitatea centrelor de tineret, reglementarea activității de tabără și registrele naționale ale organizațiilor de tineret, ale centrelor de tineret, ale centrelor de agrement și activarea Consiliului Interministerial pentru Politici de Tineret.

2. O nouă Strategie Națională cu și pentru tineri

Elaborarea unei noi Strategii Naționale pentru Tineret pentru perioada 2022 – 2027, aceasta urmând a fi corelată cu Strategia Europeană de Tineret. Noua strategie trebuie să fie mai pragmatică și însoțită de un plan de lucru multianual cu măsuri și priorități care pot diferi de la un an la altul și cu un buget adecvat care să susțină ecosistemul de tineret.

Totodată, strategia va fi dublată de programe de formare sau sprijin sub formă de mentorat sau coaching pentru autoritățile publice care dezvoltă strategii și planuri locale de acțiune pentru tineret, precum și pentru managerii care gestionează spații sau organizații care desfășoară activități de tineret.

3. Crearea unui ecosistem de tineret

În vederea creșterii calității vieții tinerilor din România, dorim crearea unui mediu de suport pentru tineri generat de legături, organizații de tineret, grupuri informale de tineri și instituții publice. În acest sens, sunt avute în vedere inițiative derulate de MTS care să:

- sprijine sectorul de tineret să înființeze centre de tineret pentru a oferi tinerilor servicii și activități educaționale în regim non-formal și informal, fie față în față, fie digitale. Pentru comunitățile mici și cele din mediul rural acestea vor fi mobile.
- faciliteze crearea la nivelul sistemului de învățământ public a unui cadru de formare pentru lucrătorii de tineret.
- sprijine reprezentanții sectorului de tineret să joace un rol activ în consiliile consultative
- contribuie la creșterea capacității organizaționale a actorilor din sectorul public pentru o mai bună colaborare cu organizațiile neguvernamentale
- înființeze un centru național de resurse pentru tineret care să sprijine activitățile de mai sus prin coordonare, monitorizare, formare și networking.

4. Finantare accesibilă și simplificată pentru organizații de tineret

Intenționăm să elaborăm o procedură de finanțare specială pentru proiectele de tineret ale ONG-urilor. În prezent acestea sunt finanțate prin Legea 350/2005 ale cărei cerințe sunt considerate împovărătoare pentru ONG-urile de tineret, cel mai des entități de dimensiuni mici cu capacitate administrativă limitată, în ciuda impactului pe care îl pot avea la nivel local.

5. Reforma concursurilor de proiecte de tineret ale MTS

Concursurile de proiecte organizate de MTS vor ajunge la un număr mai mare de ONG-uri în primul rând datorită măsurilor propuse la punctul 4, dar și prin mutarea organizării lor exclusiv la nivelul DJST-urilor care au o înțelegere mai bună a specificului local decât administrația centrală. Totodată ne propunem și o extindere a tematicilor ce ar urma să fie acoperite de proiectele depuse.

În contextul pandemic, o atenție specială va fi acordată serviciilor și proiectelor de suport pentru sănătate mintală și integrare socială precum și celor de dezvoltare a competențelor transversale pentru pregătirea pe piața muncii.

AFACERI INTERNE

1. Adoptarea unei noi Strategii naționale de ordine și siguranță publică

Este necesar ca MAI să definească și să implementeze, împreună și cu sprijinul societății civile, o nouă strategie națională, care să confere mecanisme și responsabilități precise în planul ordinii și siguranței publice, contribuind astfel la asigurarea unui grad ridicat de siguranță a cetățenilor. Vor fi eliminate suprapunerile de competențe între instituțiile MAI, în principal Poliția Română și Jandarmeria Română. O prioritate în cadrul acestei strategii este setarea unui mod de lucru al Jandarmeriei pentru evitarea abuzurilor de forță împotriva populației pașnice.

Căutarea persoanelor dispărute, siguranța școlară, prevenirea delincvenței juvenile, combaterea violenței domestice, prevenirea agresiunilor de natură sexuală, precum și a infraționalității cu grad ridicat de impact emoțional și psihologic în comunitate sunt subiecte de interes direct pentru fiecare cetățean. MAI va urmări ca aceste priorități să fie corelate cu cele naționale și internaționale referitoare la prevenirea și combaterea criminalității grave, a celei organizate și transfrontaliere, precum și a celei cu impact negativ asupra bugetului național și european.

2. Continuarea eforturilor pentru aderarea României la Spațiul Schengen

Frontierele României îndeplinesc toate condițiile tehnice asumate pentru a face posibilă aderarea la Spațiul Schengen. MAI va continua să-și îndeplinească misiunile pentru ca obiectivul aderării la Spațiul Schengen să rămână realizabil, inclusiv prin întărirea cooperării operaționale pentru securizarea frontierelor, în cadrul Agenției FRONTEX, respectiv prin adoptarea măsurilor de ordin tehnic, legislativ și material din competență pentru implementarea sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate și asigurarea interoperabilității acestora. Trebuie intensificate însă eforturile pentru combaterea corupției, inclusiv a celei interne din cadrul structurilor MAI și pentru creșterea gradului de profesionalizare a personalului care asigură derularea misiunilor specifice.

3. Consolidarea Sistemului Național Integrat pentru Situații de Urgență

MAI își va consolida capacitatea de prevenție și reacție imediată, va asigura creșterea rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc, într-un mod adaptat la nevoile actuale. Departamentul pentru Situații de Urgență se va consolida și își va dezvolta rolul de principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă, iar împreună cu instituțiile din coordonare, va asigura dezvoltarea progresivă și continuă a capacităților de răspuns în situații de urgență și de protecție civilă, adaptarea mecanismelor

de management al resurselor umane (sub toate aspectele care vizează încadrarea, dezvoltarea, pregătirea, formarea și perfecționarea personalului din sistemul național de urgență), creșterea rezilienței comunităților, dezvoltarea relației cu societatea civilă și a componentei de relații internaționale în domeniul protecției civile.

4. Optimizarea funcțională a structurilor MAI

MAI va continua acest proces, prin reconsiderarea rolului sau comasarea unor structuri conexe, eliminarea situațiilor în care aceeași materie este gestionată de mai multe structuri, echilibrarea repartizării resurselor. Rezultatele concrete așteptate vizează îmbunătățirea sistemului de asigurare a ordinii publice, utilizarea sistemelor de monitorizare a traficului rutier întărirea capacității de funcționare și reacție a structurilor operative, eficientizarea structurilor de suport, printr-o mai corectă utilizare a resurselor, impunerea utilizării procedurilor de lucru electronice și a sistemelor de management electronic al documentelor.

5. Restabilirea locului și rolului prefectului și instituției prefectului în sistemul administrativ

Principalele două componente constituționale ale activității prefectului, ca reprezentant al Guvernului pe plan local, vizează conducerea serviciilor publice deconcentrate și asigurarea respectării legii de către autoritățile administrației publice locale. Celelalte categorii de atribuții, stabilite prin Codul administrativ sau alte reglementări, inclusiv rolul important al prefectului în sistemul situațiilor de urgență și pentru combaterea pandemiei, impun reconsiderarea locului și rolului prefectului și instituției prefectului în sistemul administrativ românesc. Principalele măsuri vizează stabilirea serviciilor publice deconcentrate pe care prefectul le conduce, asigurarea mecanismelor legale concrete pentru partajarea competențelor de conducere între prefect și miniștri, asigurarea resurselor pentru buna funcționare a instituțiilor prefectului, inclusiv prin reducerea numărului de subprefecți de la 2 la 1, respectiv de la 3 la 2 în cazul Municipiului București, în condițiile în care prin OUG nr.4/2021 a fost reînființată funcția de secretar general al instituției prefectului. De asemenea, este necesară întărirea capacității administrative inclusiv prin reșezarea salarizării personalului instituției prefectului, raportat la importanța muncii desfășurate și la locul acesteia în sistemul administrativ, în condițiile în care această salarizare este situată sub nivelul personalului din structurile autoritățile administrației publice locale.

6. Consolidarea mecanismelor de realizare a comunicării publice

Contextul actual a arătat pericolul pe care îl generează diseminarea în spațiul public a informațiilor de tipul „Fake news”. MAI își va amplifica eforturile pentru a corecta și a completa informarea cetățeanului cu privire la evenimentele de interes, necesitatea respectării unor măsuri de protecție specifice unor situații de risc, precum și la subiecte care vizează activitatea personalului/structurilor MAI.

7. Reconsiderarea rolului instituțiilor de formare profesională ale MAI și a mecanismelor de recrutare și formare, respectiv de evoluție în carieră

Rolul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București trebuie reconsiderat, iar transformarea instituției trebuie continuată pentru recâștigarea încrederii publice și pentru a

răspunde nevoilor actuale de pregătire profesională a ofițerilor, în cele două domenii majore: ordine publică și situații de urgență.

De asemenea, este necesară elaborarea unei strategii de dezvoltare a resurselor umane, pe termen mediu și lung, pentru asigurarea predictibilității carierei personalului MAI și pentru a imprima un caracter modern activităților de recrutare, selecție, încadrare, promovare, formare și perfecționare a pregătirii profesionale a diverselor categorii de personal din cadrul MAI.

8. Transformarea digitală a unor servicii publice și activității interne a structurilor MAI

MAI dezvoltă și la acest moment procese de transformare digitală. O serie de obiective de interes deosebit, precum proiectul „Sistem informatic integrat pentru emiterea actelor de stare civilă”, proiectul cărții electronice de identitate, transformarea serviciilor publice în domeniul înmatriculării vehiculelor și emiterii permiselor de conducere și HUB-ul de servicii al MAI vor fi finalizate și implementate. Astfel, MAI va contribui decisiv la transformarea modului în care se face administrație publică în România, pe de o parte, prin aducerea propriilor servicii publice în mediul electronic, iar pe de altă parte, prin contribuția la ecosistemul de realizare a serviciilor digitale.

TRANSFORMARE DIGITALĂ ȘI CERCETARE-DEZVOLTARE-INOVAR

Pentru o transformare perceptibilă de către cetățeni, trebuie făcut pasul de la mică digitalizare realizată insular și individual de câte o instituție, de foarte multe ori fără interfață standard de conectare cu alte sisteme, înspre o abordare hub and spoke, coordonată de către minister/ADR, coordonată dintr-un singur punct de unde se interacționează cu departamentele informatice asociate fiecărui minister ale cărui instituții subordonate vor face parte din această autostradă digitală. Sunt instituții diferite care consumă în prezent resurse pentru aceleași servicii informatice pentru că nu există o situație de mapare a necesităților ce țin de tehnologia informației între diverse entități ale statului. Sunt directori de instituții care, pentru că nu înțeleg beneficiile unei soluții informatice, fie se opun, fie o trag pe linie moartă. Toate aceste lucruri se întâmplă fiindcă abordarea este ca fiecare să încerce să rezolve probleme individual, consumând resurse și umane, și financiare în mod inutil.

În perioada imediat următoare, timp de 5 săptămâni, ne propunem că împreună cu personalul departamentelor informatice din ministere să scanăm spectrul necesităților fiecăruia, să mapăm problemele comune (alte 3 săptămâni) și să gestionăm aceste soluții digitale dintr-un cloud național, gestionat la nivel de minister. Nu va mai fi acceptabil ca un contract plătit cu un an în urmă să necesite alți bani pentru că o nouă aplicație „nu se poate conecta” cu aplicația de curând recepționată și achitată. Nu vom mai aproba și contracta niciun serviciu informatic care nu include obligatoriu interfață nepreferențială o (API) de a se conecta cu alte sisteme informatice.

Întreg proiectul va fi coordonat de către specialiști ai ministerului sau, în caz că nu sunt suficienți, de personal contractual pe perioada determinată care vor trebui să creeze un prim livrabil HLD (High Level Design) în timp de 4 luni.

Ulterior acestui livrabil din care va rezulta starea de fapt națională, cu identificarea necesităților comune între diverse instituții, se va realiza dimensiunea cloud-ului guvernamental, cu containere virtuale pentru fiecare soluție informatică ce va fi accesată de instituțiile asociate.

În ceea ce privește infrastructură de rețea, ne propunem să realizăm un mix între sharing de resurse între instituții ale statului și contractarea exclusivă din mediul privat. De-a lungul căilor ferate, există rețele de fibră optică ce ajung în fiecare reședință de județ, unde există instituții deconcentrate. Companiile telecom care au infrastructură proprie de rețea pot intra într-un mic parteneriat cu statul: pun la dispoziție pentru stat un circuit digital (o linie de comunicații brută) pe care ministerul îl securizează pentru instituțiile statului, primesc în schimb ceva discount proporțional la ce închiriază ei de la stat în același domeniu.

Digital

1. **Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem cloud guvernamental** beneficiază de o alocare de 11,98 milioane de euro, iar investițiile menite să susțină realizarea reformei însumează aproximativ 1.480 milioane de euro pentru implementarea infrastructurii de Cloud Guvernamental (alocare 374 de milioane de euro), investiții pentru dezvoltarea/migrarea în cloud (alocare 187 de milioane de euro), eHealth și telemedicină (alocare 400 de milioane de euro), digitalizarea sistemului judiciar (alocare 162,3 milioane de euro), digitalizarea în domeniul mediului (alocare 52 de milioane de euro), muncii și protecției sociale

(alocare 85 de milioane de euro), implementarea formularelor electronice eForms în achizițiile publice (alocare 0,85 milioane de euro), digitalizare ONG-uri (alocare 10,3 milioane de euro), managementul funcției publice (alocare 10 milioane de euro), precum și Carte de identitate electronică calificată și semnătură digitală (alocare 200 de milioane de euro). Investiția Transformarea digitală și automatizarea proceselor RPA în administrația publică beneficiază de o alocare de 21,3 milioane de euro (finanțare de tip împrumut)

- a. Realizarea unei analize pentru soluția optimă a arhitecturii de cloud guvernamental Trimestru 1 2022
- b. Cadrul legal de guvernanță a serviciilor de cloud pentru zona guvernamentală (Lege) Trimestrul 2 2022
- c. Legea interoperabilității (Prevedere care indică intrarea în vigoare a legii interoperabilității) Trimestrul 2 2022
- d. Comunicarea atribuirii contractului de implementare a investiției pe baza procedurii de licitație Trimestrul 2 2022

2. **Tranziția către obiectivele UE-2025 în materie de conectivitate și stimularea investițiilor private** pentru implementarea rețelelor de foarte mare capacitate este asociată cu investiția ce prevede: Punerea în aplicare a unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicare prin diferite tipuri de instrumente pentru beneficiari, cu accent pe zonele albe – alocare 94 mil euro

- a. Publicarea cererii de ofertă pentru autorizarea operatorilor de telecomunicații de a acorda licențe Trim 2 2022
- b. Implementarea foii de parcurs a României în aplicarea Toolbox-ului de conectivitate Trim 3 2022

3. **Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private** care dețin o infrastructură cu valoare critică prevede investiții prin granturi în valoare de aprox. 181 mil euro pentru asigurarea securității cibernetice pentru infrastructurile ITC (alocare 100 mil euro), dezvoltarea sistemelor de securitate pentru protecția spectrului guvernamental (alocare 38,5 mil euro), creșterea rezilienței și securității cibernetice a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de internet realizate pentru autoritățile publice din România (alocare 18,3 mil euro) și crearea de noi competențe în materie de securitate cibernetică pentru societate și economie (alocare 25 mil euro).

- a. Adoptarea Strategiei Naționale de Securitate Cibernetică 2021-2026 (adoptare de către Guvern) Trim 4 2021
- b. Atribuirea drepturilor de utilizare a spectrului radio (Drepturi de utilizare atribuite) Trim 3 2022

- c. Intrarea în vigoare a legii privind apărarea și securitatea cibernetică a României Trim 4 2022
4. **Creșterea competențelor digitale pentru serviciile publice și educația digitală** pe tot parcursul vieții pentru cetățeni include investiții pentru formare a competențelor digitale avansate pentru funcționarii publici (alocare 20 mil euro), scheme de finanțare pentru biblioteci pentru a deveni centre de competențe digitale (alocare 37 mil euro) și scheme de perfecționare/recalificare a angajaților din întreprinderi (finanțare de tip împrumut de 36 de milioane de euro).
 - a. Lansarea apelului pentru „Sprijin prin granturi pentru abilități digitale” Trim 1 2022
 - b. Definirea noilor ocupații digitale în Clasificarea Ocupațiilor din România COR Trim 3 2022
5. **Dezvoltarea Punctului de Contact Unic electronic (PCU), cu o interfață unică de acces către toate serviciile publice, atât pentru persoanele fizice, cât și juridice**
6. **Integrarea Sistemului Național de Interoperabilitate cu sistemele existente (PCU, PSCID, SNEP)**
7. **Dezvoltarea și maturizarea rețelei naționale de Digital Innovation Hubs și stimularea inovării antreprenoriale**

Cercetare-Dezvoltare-Inovare

1. **Finanțarea corespunzătoare a activităților CDI**, prin dublarea bugetului în raport cu anul 2021, în așa fel încât se realizeze ținta de 1% din PIB pentru CDI în anul 2024 și 1% din mediul privat. Măsuri care să asigure finanțarea activităților de cercetare pe baza planificării bugetare multianual. Stimularea proceselor decizionale în administrația managementului cercetării, pe baze științifice
2. **Asigurarea contractării proiectelor în curs de evaluare** prin prelungirea HG 583/2015 privind PNCDI III.
3. **Debirocratizarea legislației CDI** pentru stimularea participării mediului privat la competițiile CDI (modificarea HG 1265/2004 și HG 1266/2004) pentru un sistem unitar de contractare, monitorizare și evaluare în acord cu bunele practici europene.
4. **Stimularea cooperării public – privat ca motor al inovării**, prin creșterea eficienței instrumentelor de finanțare și valorificarea rezultatelor cercetării în direcția comercializării acestora.

5. **Clarificarea cadrului de reglementare** pentru organizarea concursurilor pentru directorii de INCD, finanțarea instituțională prin programul nucleu, metodologia de evaluare unitară a organizațiilor CDI (PNRR), modificarea OG 57/2002 și a HG 1264/2004 și HG 1265/2004.
6. **Adoptarea Strategiei naționale de cercetare-dezvoltare și inovare** (condiție favorizantă pentru accesul la fonduri structurale pentru următoarea perioadă de programare 2021-2027).
7. **Asigurarea interoperabilității digitale și gestionarea depunerii online a documentelor** aferente competițiilor pentru fondurile CDI.
8. **Reforma politicilor investiționale în activități de cercetare și inovare** din instituțiile publice de cercetare.
9. **Evaluarea politicilor de resurse umane**, a cerințelor de formare pentru personalul din instituțiile de cercetare precum și reevaluarea modalităților de recrutare a personalului din organizațiile publice de cercetare; Reforma carierei de cercetător și atragerea de resurse umane înalt calificate din UE.
10. **Derularea evaluării externe europene** (aprilie 2022) a politicilor naționale în domeniul cercetare, dezvoltare și inovare, a guvernancei și arhitecturii instituționale. Obiectivele evaluării sunt următoarele:
 - Guvernanța sistemului CDI. Schimbări structurale în sistemul CDI.
 - Evaluarea politicilor și strategiilor CDI. Evaluarea finanțării și a modului în care cercetarea are un rol în luarea deciziilor politice.
 - Internaționalizarea sistemului național CDI în Spațiul European de Cercetare (stimularea participării la programele de finanțare europeană, cum ar fi Horizon Europe).
 - Parteneriatele public-private ca elemente cheie pentru inovare. Eficiența instrumentelor folosite pentru îmbunătățirea cooperării public-private .

Reorganizarea Poștei Române

Poșta Română ajunge în fiecare gospodărie a acestei țări, dar pare că nu reușește să devină competitivă fiindcă, pe de o parte, nu este structurată în mod eficient, pe de altă parte are o gamă fixă și inflexibilă de servicii oferite. Doar cu titlu de exemplu, Poșta Română nu primește pachete mai mari de 20 de kilograme, indiferent de preț și sunt multe departamente în care munca nu este balansată echilibrat între angajați. În primele 3 luni vom continua auditul deja început, care va identifica principalele disfuncționalități în ariile majore de funcționare ale Poștei Române.

CULTURĂ

Priorități legislative și executive ale capitolului de guvernare pe Cultură:

1. Codul patrimoniului, reforma sistemului de administrare și avizare în domeniul patrimoniului

Codul patrimoniului este într-o fază avansată de preelaborare, fără evoluție de mai bine de doi ani. Adoptarea lui, împreună cu reforma sistemului de administrare și avizare, va îmbunătăți și eficientiza nivelul de protecție acordat monumentelor istorice și bunurilor mobile, va oferi servicii publice cu grad sporit de transparență și va contribui la punerea în circuitul cultural și comercial a patrimoniului național.

2. Pachetul de reforme incluse în PNRR: Statutul lucrătorului cultural, regândirea sistemului de finanțare culturală (inclusiv în domeniul cinematografiei)

Elaborarea și adoptarea Statutului lucrătorului cultural presupune implementarea unei legislații care să recunoască specificul muncii atipice din domeniul cultural, prin crearea de instrumente de identificare juridică a lucrătorului cultural (artiști și profesii conexe) freelancer și asigurarea mecanismelor de includere în sistemul de protecție socială a acestuia. Pachetul de reforme include, de asemenea, introducerea unor forme distincte de susținere – burse artistice și rezidențe – adresate artiștilor independenți, încurajarea implicării autorităților locale (prin sistemul de matchmaking în acordarea de finanțări).

3. Aducerea la zi a legii managementului instituțiilor publice de cultură

Nemodificată semnificativ de mai bine de un deceniu, legea managementului trebuie regândită în relație cu realitățile actuale ale sectorului cultural, începând cu diversificarea rolului jucat de instituțiile culturale în societate, eliminarea dreptului automat de acces la un nou mandat pentru managerii în funcție și introducerea concursurilor deschise în toate cazurile.

4. Înființarea Fondului pentru jurnalism independent și a Fondului de Artă Contemporană

Aceste fonduri extrabugetare, fără impact asupra bugetului de stat, sunt menite susținerii celor două domenii extrem de relevante pentru societatea contemporană. Fondul pentru jurnalism independent, alimentat, printre altele, din redistribuția unei părți din subvenția pentru TVR, urmează să sprijine producția jurnalistică neinstituționalizată, cu precădere genurile de nișă sau cu costuri ridicate (cum sunt investigațiile) sau jurnalismul local, și creșterea capacității de distribuție națională. Proiectele vor fi finanțate prin competiție și vor fi evaluate de o comisie de experți independenți.

Fondul de Artă Contemporană se va constitui într-un patrimoniu public de artă contemporană, cu valoare de piață crescută, iar achiziția direct de la artiști va aduce cu sine, pe de o parte, o creștere a puterii de negociere a acestora, iar pe de altă parte, un impuls efectiv dat pieței locale de artă.

5. Lansarea programelor-pilot de creștere a accesului la cultură, prin proiecte culturale și de educație prin cultură desfășurate în mediul rural și în orașe mici.

Cele două programe-pilot aprobate în cadrul PNRR, accesibile operatorilor culturali și unităților de învățământ din localități cu mai puțin de 50.000 de locuitori, sunt destinate testării unor modele de cofinanțare locală și de creștere a oportunităților culturale în care să devină fundamentul unor politici adaptate zonelor cu servicii culturale deficitare. Finanțare PNRR.

6. Dezvoltarea reprezentării muzeale a istoriei comunismului românesc

Urmărim identificarea și asigurarea unui spațiu expozițional pentru Muzeul Ororilor Comunismului din România (printre opțiuni fiind adaptarea unui spațiu existent sau o nouă construcție dedicată) și transformarea Fortului 13 de la Penitenciarul Jilava în memorial/muzeu, prin transferul dreptului de administrare de la Ministerul Justiției (ANP) la Ministerul Culturii și, ulterior, către un operator cultural care să activeze Fortul 13 ca spațiu deschis publicului.

7. Susținerea la nivel național a organizării și derulării programului Timișoara Capitală Europeană a Culturii 2023

Principalele restanțe la nivel central privind TM 2023 privesc numirea unui comisar pentru Timișoara 2023, actualizarea legislației incidente (a cărei aplicabilitate, în acest moment, expiră pe 31 decembrie 2021) și asigurarea finanțării pentru programul cultural și pentru obiectivele de investiții, la timp pentru ca întreaga responsabilitate financiară pentru acest program național să nu rămână în sarcina autorităților locale.

8. Adoptarea Strategiei Naționale în domeniul Culturii și a politicilor publice necesare punerii ei în practică

Strategia Națională în Cultură este în fază de elaborare, iar adoptarea ei prin Hotărâre de Guvern reprezintă un angajament ferm. Strategia va fi însoțită de un set de politici publice care să ofere soluții pe termen mediu și lung pentru creșterea accesului la cultură în medii și zone defavorizate, creșterea implicării în comunitate a instituțiilor de cultură și a rolurilor lor educaționale, susținerea dezvoltării profesionale a artiștilor și lucrătorilor culturali emergenți, mobilitatea și reprezentarea internațională a artei și culturii românești, creșterea potențialului de export pentru industriile creative, muzică și cinematografie.

9. Reforma administrativă a Ministerului Culturii

Pe de o parte, trebuie accelerată digitalizarea serviciilor publice și a proceselor interne ale MC, pe de altă, activitatea Ministerului, inclusiv în ceea ce privește implementarea programelor de finanțare, trebuie reorganizată din perspectiva centrală a obiectivelor specifice și a misiunii distincte a autorității centrale, prioritară în raport cu departamentele strict funcționale, cu accent pe atragerea de specialiști, transparență și calitate crescută a actului administrativ.

10. Susținerea antreprenoriatului cultural și creativ

Sprijinirea antreprenorilor din domeniul cultural și creativ, inclusiv a clusterelor, hub-urilor și makerspace-urilor pentru dezvoltarea economică locală și regională prin accesarea fondurilor europene din cadrul Politicii de Coeziune și programele dedicate la nivel european ex: Creative Europe 2021-2027

Încurajarea finanțării private și racordarea principiilor de finanțare în cinematografie la direcțiile încurajate în prezent de Uniunea Europeană.

11. Culte

Să aplice principiile proporționalității, subsidiarității, predictibilității și transparenței în sprijinirea financiară a cultelor religioase;

Procedurile de alocare de fonduri către proiectele cultelor religioase vor fi identice cu cele utilizate în acordarea de fonduri europene și vor implica proceduri de achiziții și raportare publică transparentă a cheltuirii banului public.

Să acorde contribuții anuale predictibile de la bugetul de stat pentru sprijinirea activității culturale și sociale a cultelor religioase din România, dar care să acopere atât nevoile de salarizare a personalului de cult, cât și reabilitarea aproximativ 500 de lăcașuri de cult - monumente istorice - pe an.

Să prevină radicalizarea religioasă, extremismul religios și antisemitismul.

Biserica și cultele religioase ca parteneri ai unității într-o societate din ce în ce mai divizată, parteneri activi în educarea necesară măsurilor de prevenție pentru combaterea pandemiei și în asigurarea unor punți în comunitate între clasele sociale și între generații.